ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πέμπτο τμήμα)

της 22ας Μαρτίου 2018*

«Προδικαστική παραπομπή – Συστήματα εγγυήσεως καταθέσεων και αποζημιώσεως των επενδυτών – Οδηγία 94/19/ΕΚ – Άρθρο 1, σημείο 1 – Καταθέσεις – Μεταβατικές καταστάσεις απορρέουσες από συνήθεις τραπεζικές συναλλαγές – Οδηγία 97/9/ΕΚ – Άρθρο 2, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο – Κεφάλαια τα οποία οφείλονται σε επενδυτή ή του ανήκουν και τα οποία επιχείρηση επενδύσεων κρατεί για λογαριασμό του σε σχέση με επενδυτικές εργασίες – Πιστωτικό ίδρυμα το οποίο εκδίδει κινητές αξίες – Κεφάλαια τα οποία κατέθεσαν ιδιώτες στο ίδρυμα αυτό για την εγγραφή προς αγορά μελλουσών να εκδοθούν κινητών αξιών – Εφαρμογή της οδηγίας 2004/39/ΕΚ – Πτώχευση του εν λόγω ιδρύματος πριν από την έκδοση των εν λόγω κινητών αξιών – Δημόσια επιχείρηση υπεύθυνη για τα συστήματα εγγυήσεως των καταθέσεων και αποζημιώσεως των επενδυτών – Δυνατότητα επικλήσεως των οδηγιών 94/19/ΕΚ και 97/9/ΕΚ κατά της επιχειρήσεως αυτής»

Στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-688/15 και C-109/16,

με αντικείμενο αιτήσεις προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Ανώτατο Δικαστήριο της Λιθουανίας) με αποφάσεις της 18ης Δεκεμβρίου 2015 (C-688/15) και της 12ης Φεβρουαρίου 2016 (C-109/16), οι οποίες περιήλθαν στο Δικαστήριο, αντιστοίχως, στις 21 Δεκεμβρίου 2015 και στις 25 Φεβρουαρίου 2016, στο πλαίσιο των δικών

Agnieška Anisimovienė κ.λπ.

παρισταμένων των:

bankas «Snoras» AB, υπό εκκαθάριση,

«Indėlių ir investicijų draudimas» VĮ,

bankas «Finasta» AB (C-688/15),

και

«Indėlių ir investicijų draudimas» VĮ

παρισταμένων των:

Alvydas Raišelis,

bankas «Snoras» AB, υπό εκκαθάριση (C-109/16),

* Γλώσσα διαδικασίας: η λιθουανική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από τους J. L. da Cruz Vilaça (εισηγητή), πρόεδρο τμήματος, A. Tizzano, Αντιπρόεδρο του Δικαστηρίου, E. Levits, A. Borg Barthet και M. Berger, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. Campos Sánchez-Bordona

γραμματέας: M. Aleksejev, διοικητικός υπάλληλος,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 30ής Μαρτίου 2017,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

– οι A. Anisimovienė κ.λπ., εκπροσωπούμενοι από τους A. Mamontovas και A. Bambalas, advokatai,

– η «Indėlių ir investicijų draudimas» VĮ, εκπροσωπούμενη από την V. Impolevičienė, επικουρούμενη από τους S. Urbonavičius και A. Šekštelo, advokatai,

– η bankas «Snoras» AB, υπό εκκαθάριση, εκπροσωπούμενη από τους A. Pilipavičius και V. Drizga, advokatai,

– η Λιθουανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τις R. Krasuckaitė και G. Taluntytė,

– η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τον K.-Ph. Wojcik και την A. Steiblytė,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 15ης Ιουνίου 2017,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Οι αιτήσεις προδικαστικής αποφάσεως αφορούν την ερμηνεία του άρθρου 1, σημείο 1, του άρθρου 7, παράγραφος 1, και του άρθρου 8, παράγραφος 3, της οδηγίας 94/19/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Μαΐου 1994, περί των συστημάτων εγγυήσεως των καταθέσεων (ΕΕ 1994, L 135, σ. 5), όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 2009/14/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Μαρτίου 2009 (ΕΕ 2009, L 68, σ. 3, στο εξής: οδηγία 94/19), καθώς και του άρθρου 1, σημεία 1 και 4, και του άρθρου 2, παράγραφος 2, της οδηγίας 97/9/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 3ης Μαρτίου 1997, σχετικά με τα συστήματα αποζημίωσης των επενδυτών (ΕΕ 1997, L 84, σ. 22).

2 Οι αιτήσεις αυτές υποβλήθηκαν στο πλαίσιο των δικών που κινήθηκαν, αφενός, από την Agnieška Anisimovienė και 256 άλλων προσώπων (στο εξής, από κοινού: Anisimovienė κ.λπ.) και, αφετέρου, από την «Indėlių ir investicijų draudimas» VĮ (στο εξής: IID), σχετικά με την αποζημίωση την οποία οι Anisimovienė κ.λπ. καθώς και ο Alvydas Raišelis επιθυμούν να τους επιδικασθεί για τα κεφάλαια που είχαν καταβάλει στην bankas «Snoras» AB (στο εξής: Snoras) για την εγγραφή προς αγορά των νέων μετοχών και ομολόγων που επρόκειτο να εκδώσει το πιστωτικό αυτό ίδρυμα, αλλά η έκδοση των οποίων δεν πραγματοποιήθηκε λόγω πτωχεύσεώς του.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

Η οδηγία 94/19

3 Η πρώτη, η δεύτερη και η τέταρτη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 94/19 έχουν ως εξής:

«[Εκτιμώντας] ότι, σύμφωνα με τους στόχους της Συνθήκης, πρέπει να προαχθεί η αρμονική ανάπτυξη των δραστηριοτήτων των πιστωτικών ιδρυμάτων σε ολόκληρη την [Ένωση] με την εξάλειψη όλων των περιορισμών του δικαιώματος εγκαταστάσεως και της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών και με την ταυτόχρονη ενίσχυση της σταθερότητας του τραπεζικού συστήματος και της προστασίας των αποταμιευτών·

[Εκτιμώντας] ότι, παράλληλα με την εξάλειψη των περιορισμών των δραστηριοτήτων των πιστωτικών ιδρυμάτων, πρέπει να ληφθεί μέριμνα για την αντιμετώπιση της κατάστασης που ενδέχεται να προκύψει σε περίπτωση κατά την οποία καταστούν μη διαθέσιμες οι καταθέσεις πιστωτικού ιδρύματος με υποκαταστήματα σε άλλα κράτη μέλη· ότι είναι απαραίτητο να εξασφαλιστεί, ανεξαρτήτως του τόπου όπου ευρίσκονται οι καταθέσεις εντός της [Ένωσης], ένα εναρμονισμένο ελάχιστο επίπεδο προστασίας των καταθέσεων· ότι η σημασία της προστασίας των καταθέσεων για την ολοκλήρωση της ενιαίας τραπεζικής αγοράς είναι εξίσου ουσιώδης με εκείνη των κανόνων προληπτικής εποπτείας·

[…]

[Εκτιμώντας] ότι το κόστος, για τα πιστωτικά ιδρύματα, της συμμετοχής σε ένα σύστημα εγγύησης είναι ασυγκρίτως χαμηλότερο από το κόστος μιας γενικευμένης απόσυρσης τραπεζικών καταθέσεων, όχι μόνο από ένα πιστωτικό ίδρυμα που θα αντιμετώπιζε δυσχέρειες αλλά επίσης και από υγιή πιστωτικά ιδρύματα, κατόπιν απώλειας της εμπιστοσύνης των καταθετών στη σταθερότητα του τραπεζικού συστήματος.»

4 Το άρθρο 1 της οδηγίας αυτής περιλαμβάνει τους ακόλουθους ορισμούς:

«Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, νοούνται ως:

1) “κατάθεση”: το πιστωτικό υπόλοιπο, που προκύπτει από κεφάλαια κατατεθειμένα σε λογαριασμό ή από μεταβατικές καταστάσεις απορρέουσες από συνήθεις τραπεζικές συναλλαγές και το οποίο το πιστωτικό ίδρυμα πρέπει να επιστρέψει βάσει των ισχυόντων νόμιμων και συμβατικών όρων, καθώς και χρέη για τα οποία το εν λόγω πιστωτικό ίδρυμα έχει εκδώσει παραστατικούς τίτλους.

[…]

[…]

4) “πιστωτικό ίδρυμα”: η επιχείρηση, η δραστηριότητα της οποίας συνίσταται στο να δέχεται καταθέσεις ή άλλα επιστρεπτέα κεφάλαια από το κοινό και να χορηγεί πιστώσεις για λογαριασμό της·

[…]».

5 Το άρθρο 7, παράγραφοι 1 και 2, της εν λόγω οδηγίας προβλέπει τα εξής:

«1. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι το ποσό για την κάλυψη του συνόλου των καταθέσεων κάθε καταθέτη ορίζεται τουλάχιστον σε 50 000 [ευρώ] εφόσον οι καταθέσεις καθίστανται μη διαθέσιμες.

1α. Έως τις 31 Δεκεμβρίου 2010, τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι το ποσό για την κάλυψη του συνόλου των καταθέσεων κάθε καταθέτη ορίζεται σε 100 000 [ευρώ] εφόσον οι καταθέσεις καθίστανται μη διαθέσιμες.

[…]

2. Τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέψουν ότι ορισμένοι καταθέτες ή ορισμένες καταθέσεις εξαιρούνται από την εγγύηση ή ότι η παρεχόμενη εγγύηση είναι χαμηλότερη. Ο κατάλογος αυτών των εξαιρέσεων περιλαμβάνεται στο παράρτημα Ι.»

6 Το παράρτημα Ι της ίδιας οδηγίας αναφέρει, στο σημείο του 12, τους «[π]ιστωτικ[ούς] τίτλο[υς] εκδοθέντες από το εν λόγω πιστωτικό ίδρυμα».

Η οδηγία 97/9

7 Οι αιτιολογικές σκέψεις 2 έως 4 και 8 της οδηγίας 97/9 ορίζουν τα εξής:

«(2) [Εκτιμώντας] ότι η οδηγία 93/22/ΕΟΚ [του Συμβουλίου, της 10ης Μαΐου 1993, σχετικά με τις επενδυτικές υπηρεσίες στον τομέα των κινητών αξιών (ΕΕ 1993, L 141, σ. 27),] προβλέπει τους κανόνες προληπτικής εποπτείας τους οποίους οι επιχειρήσεις επενδύσεων οφείλουν να τηρούν σε μόνιμη βάση, και ιδίως τους κανόνες που έχουν στόχο να προστατεύσουν όσο το δυνατόν τα δικαιώματα των επενδυτών όσον αφορά τα κεφάλαια ή τους τίτλους που τους ανήκουν·

(3) [Εκτιμώντας] ότι, ωστόσο, κανένα σύστημα εποπτείας δεν μπορεί να παράσχει απόλυτη ασφάλεια, ιδίως στις περιπτώσεις διάπραξης απάτης·

(4) [Εκτιμώντας] ότι η προστασία των επενδυτών και η διατήρηση της εμπιστοσύνης τους στο χρηματοπιστωτικό σύστημα έχουν μεγάλη σημασία για την ολοκλήρωση και την εύρυθμη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς στον εν λόγω τομέα και ότι, προς τον σκοπό αυτό, είναι σημαντικό να διαθέτει κάθε κράτος μέλος ένα σύστημα αποζημίωσης των επενδυτών που να εγγυάται ένα ελάχιστο εναρμονισμένο επίπεδο προστασίας τουλάχιστον στους μικρούς επενδυτές, στην περίπτωση κατά την οποία μια επιχείρηση επενδύσεων αδυνατεί να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις της προς τους πελάτες επενδυτές.

[…]

(8) [Εκτιμώντας] ότι, κατά συνέπεια, όλα τα κράτη μέλη θα πρέπει να υποχρεούνται να διαθέτουν ένα ή περισσότερα συστήματα αποζημίωσης των επενδυτών, στα οποία θα συμμετέχουν όλες αυτές οι επιχειρήσεις επενδύσεων· ότι αυτό το σύστημα πρέπει να καλύπτει τα κεφάλαια ή τίτλους που κρατεί μια επιχείρηση επενδύσεων σε σχέση με τις επενδυτικές πράξεις ενός επενδυτή και τα οποία, σε περίπτωση αδυναμίας της επιχείρησης να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις της προς τους πελάτες επενδυτές, δεν καθίσταται δυνατόν να επιστραφούν στον επενδυτή·[…]».

8 Το άρθρο 1 της οδηγίας αυτής περιλαμβάνει τους ακόλουθους ορισμούς:

«Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, νοούνται ως:

1) "επιχείρηση επενδύσεων": η επιχείρηση επενδύσεων όπως ορίζεται στο άρθρο 1 σημείο 2 της οδηγίας 93/22/ΕΟΚ, η οποία:

– έχει λάβει άδεια λειτουργίας σύμφωνα με το άρθρο 3 της οδηγίας 93/22/ΕΟΚ

ή

– έχει λάβει άδεια λειτουργίας πιστωτικού ιδρύματος δυνάμει της [πρώτης οδηγίας 77/780/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 1977, περί του συντονισμού των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων που αφορούν την ανάληψη και την άσκηση της δραστηριότητας πιστωτικού ιδρύματος (ΕΕ ειδ. έκδ. 06/002, σ. 3),] και της [δεύτερης οδηγίας 89/646/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 15ης Δεκεμβρίου 1989, για το συντονισμό των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων που αφορούν την ανάληψη και την άσκηση δραστηριότητας πιστωτικού ιδρύματος και την τροποποίηση της οδηγίας 77/780/ΕΟΚ (ΕΕ 1989, L 386, σ. 1)], και η εν λόγω άδεια καλύπτει μία ή περισσότερες από τις επενδυτικές υπηρεσίες που απαριθμούνται στο τμήμα Α του παραρτήματος της οδηγίας 93/22/ΕΟΚ·

2) "επενδυτική εργασία": κάθε επενδυτική υπηρεσία όπως ορίζεται στο άρθρο 1 σημείο 1 της οδηγίας 93/22/ΕΟΚ και η υπηρεσία που αναφέρεται στο σημείο 1 του τμήματος Γ του παραρτήματος της εν λόγω οδηγίας·

[…]

4) "επενδυτής": το πρόσωπο που καταθέτει χρήματα ή τίτλους σε μια επιχείρηση επενδύσεων, στο πλαίσιο της διεξαγωγής επενδυτικών εργασιών·

[…]».

9 Κατά το άρθρο 2, παράγραφοι 2 και 3, της εν λόγω οδηγίας:

«2. […]

Πρέπει να εξασφαλίζεται η κάλυψη των απαιτήσεων λόγω αδυναμίας της επιχείρησης:

– να αποδώσει στους επενδυτές τα κεφάλαια τα οποία τους οφείλει ή τους ανήκουν και τα οποία κρατεί για λογαριασμό τους σε σχέση με επενδυτικές εργασίες

[…]

κατά τα ισχύοντα εκ του νόμου ή εκ συμβάσεως.

3. Εάν η απαίτηση ενός από τα είδη που αναφέρονται στην παράγραφο 2 έναντι πιστωτικού ιδρύματος σε ορισμένο κράτος μέλος εμπίπτει συγχρόνως στην παρούσα οδηγία και στην οδηγία 94/19/ΕΚ, το εν λόγω κράτος μέλος την καταλογίζει στο κατά την κρίση του καταλληλότερ[ο] εκ των δύο συστημάτων. Δεν επιτρέπεται η καταβολή διπλής αποζημίωσης για μία και την αυτή απαίτηση δυνάμει αμφοτέρων των οδηγιών.»

Η οδηγία MiFID

10 Οι αιτιολογικές σκέψεις 2, 5 και 44 της οδηγίας 2004/39/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 21ης Απριλίου 2004, για τις αγορές χρηματοπιστωτικών μέσων, για την τροποποίηση των οδηγιών 85/611/ΕΟΚ και 93/6/ΕΟΚ του Συμβουλίου και της οδηγίας 2000/12/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και για την κατάργηση της οδηγίας 93/22 (ΕΕ 2004, L 145, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 2006/31/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Απριλίου 2006 (ΕΕ 2006, L 114, σ. 60) (στο εξής: οδηγία MiFID), έχουν ως εξής:

«(2) […] [Π]ρέπει να εξασφαλιστεί ο απαιτούμενος βαθμός εναρμόνισης που θα προσφέρει στους επενδυτές υψηλό επίπεδο προστασίας […]

[…]

(5) Είναι αναγκαίο να θεσπιστεί ένα συνολικό ρυθμιστικό καθεστώς που να διέπει την εκτέλεση των συναλλαγών επί χρηματοπιστωτικών μέσων, ανεξάρτητα από τις μεθόδους διαπραγμάτευσης που χρησιμοποιούνται για το σκοπό αυτό, ώστε να εξασφαλισθεί η υψηλή ποιότητα στην εκτέλεση των συναλλαγών των επενδυτών και να διασφαλισθεί η ακεραιότητα και η αποτελεσματικότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος στο σύνολό του. […]

[…]

(44) Για να επιτευχθεί ο διττός στόχος της προστασίας των επενδυτών και της διασφάλισης της εύρυθμης λειτουργίας των αγορών κινητών αξιών, πρέπει να εξασφαλίζεται ότι οι συναλλαγές διενεργούνται πράγματι με διαφάνεια και ότι οι κανόνες που θεσπίζονται για το σκοπό αυτό εφαρμόζονται στις επιχειρήσεις επενδύσεων όταν δραστηριοποιούνται στις αγορές. […]»

11 Το άρθρο 1 της οδηγίας αυτής, με τίτλο «Πεδίο εφαρμογής», ορίζει τα εξής:

«1. Η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται στις επιχειρήσεις επενδύσεων και στις ρυθμιζόμενες αγορές.

2. Οι ακόλουθες διατάξεις εφαρμόζονται επίσης σε πιστωτικά ιδρύματα που έχουν λάβει άδεια λειτουργίας βάσει της οδηγίας 2000/12/ΕΚ [του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Μαρτίου 2000, σχετικά με την ανάληψη και την άσκηση δραστηριότητας πιστωτικών ιδρυμάτων (ΕΕ 2000, L 126, σ. 1)], όταν τα εν λόγω ιδρύματα παρέχουν/ασκούν μία ή πλείονες επενδυτικές υπηρεσίες/δραστηριότητες:

– το άρθρο 2 παράγραφος 2, και τα άρθρα 11, 13 και 14·

– το Κεφάλαιο ΙΙ του Τίτλου ΙΙ, εκτός του άρθρου 23 παράγραφος 2 δεύτερο εδάφιο·

– το Κεφάλαιο ΙΙΙ του Τίτλου ΙΙ, εκτός του άρθρου 31 παράγραφοι 2 έως 4 και του άρθρου 32 παράγραφοι 2 έως 6 και 8 έως 9·

– τα άρθρα 48 έως 53, 57, 61 και 62 και

– το άρθρο 71 παράγραφος 1.»

12 Το άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας MiFID περιέχει τους ακόλουθους ορισμούς:

«Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, νοούνται ως:

1) "επιχείρηση επενδύσεων": κάθε νομικό πρόσωπο του οποίου σύνηθες επάγγελμα ή δραστηριότητα είναι η παροχή μιας ή περισσότερων επενδυτικών υπηρεσιών σε τρίτους ή/και η διενέργεια μιας ή περισσότερων επενδυτικών δραστηριοτήτων σε επαγγελματική βάση.

[…]

2) "επενδυτικές υπηρεσίες και δραστηριότητες": οποιεσδήποτε από τις υπηρεσίες και δραστηριότητες του τμήματος Α του παραρτήματος Ι οι οποίες αφορούν οποιοδήποτε από τα μέσα που απαριθμούνται στο τμήμα Γ του παραρτήματος Ι·

[…]

[…]

5) "εκτέλεση εντολών για λογαριασμό πελατών": η διαμεσολάβηση στη σύναψη συμφωνιών αγοράς ή πώλησης ενός ή περισσοτέρων χρηματοπιστωτικών μέσων για λογαριασμό πελατών·

6) "διενέργεια συναλλαγών για ίδιο λογαριασμό": η διαπραγμάτευση βάσει ιδίων κεφαλαίων, η οποία οδηγεί στην ολοκλήρωση συναλλαγών σε ένα ή περισσότερα χρηματοπιστωτικά μέσα·

[…]

18) "κινητές αξίες": οι κατηγορίες κινητών αξιών που επιδέχονται διαπραγμ[άτευση] στην κεφαλαιαγορά, εξαιρουμένων των μέσων πληρωμής, και ιδίως:
α) μετοχές […] εταιριών […]
β) ομόλογα ή άλλες μορφές τιτλοποιημένου χρέους […]

[…]».

13 Το άρθρο 69 της οδηγίας αυτής, με τίτλο «Κατάργηση της οδηγίας 93/22/ΕΟΚ», ορίζει τα εξής:

«Η οδηγία 93/22/ΕΟΚ καταργείται από την 1η Νοεμβρίου 2007. Οι παραπομπές στην οδηγία 93/22/ΕΟΚ λογίζονται ως παραπομπές στην παρούσα οδηγία. Οι παραπομπές σε ορισμούς της οδηγίας 93/22/ΕΟΚ ή σε άρθρα της λογίζονται ως παραπομπές σε αντίστοιχο ορισμό της παρούσας οδηγίας ή σε άρθρο της.»

14 Το τμήμα Α του παραρτήματος Ι της οδηγίας MiFID, με τίτλο «Επενδυτικές υπηρεσίες και δραστηριότητες», απαριθμεί τα εξής:

«1. Λήψη και διαβίβαση εντολών σχετικών με ένα ή περισσότερα χρηματοπιστωτικά μέσα.

2. Εκτέλεση εντολών για λογαριασμό πελατών.

3. Διαπραγμάτευση για ίδιο λογαριασμό.

4. Διαχείριση χαρτοφυλακίων.

5. Επενδυτικές συμβουλές.

6. Αναδοχή χρηματοπιστωτικών μέσων και/ή τοποθέτηση χρηματοπιστωτικών μέσων με δέσμευση ανάληψης.

7. Τοποθέτηση χρηματοπιστωτικών μέσων χωρίς δέσμευση ανάληψης.

8. Λειτουργία πολυμερούς διευκόλυνσης συναλλαγών.»

15 Μεταξύ των χρηματοπιστωτικών μέσων που απαριθμούνται στο τμήμα Γ του παραρτήματος αυτού, περιλαμβάνονται, στο σημείο 1, οι «μεταβιβάσιμες κινητές αξίες».

Η οδηγία 2006/48

16 Το άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας 2006/48/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 2006, σχετικά με την ανάληψη και την άσκηση δραστηριότητας πιστωτικών ιδρυμάτων (ΕΕ 2006, L 177, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 2009/110/ΕΚ, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Σεπτεμβρίου 2009 (ΕΕ 2009, L 267, σ. 7) (στο εξής: οδηγία 2006/48), ορίζει το πιστωτικό ίδρυμα ως «επιχείρηση η δραστηριότητα της οποίας συνίσταται στην αποδοχή από το κοινό καταθέσεων ή άλλων επιστρεπτέων κεφαλαίων και στη χορήγηση πιστώσεων για ίδιο λογαριασμό».

17 Το άρθρο 23 της οδηγίας αυτής ορίζει τα εξής:

«Τα κράτη μέλη προβλέπουν ότι οι δραστηριότητες που περιλαμβάνονται στον κατάλογο του Παραρτήματος Ι μπορούν να ασκούνται στο έδαφός τους, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 25, 26, παράγραφοι 1 έως 3, 28, παράγραφοι 1 και 2, και 29 έως 37, τόσο με την εγκατάσταση υποκαταστήματος όσο και με την παροχή υπηρεσιών, από κάθε πιστωτικό ίδρυμα που έχει λάβει άδεια λειτουργίας και εποπτεύεται από τις αρμόδιες αρχές ενός άλλου κράτους μέλους, εφόσον οι δραστηριότητες αυτές καλύπτονται από την άδεια λειτουργίας.»

18 Το παράρτημα Ι της εν λόγω οδηγίας, με τίτλο «Κατάλογος των δραστηριοτήτων που απολαμβάνουν αμοιβαίας αναγνώρισης», απαριθμεί τα εξής:

«[…]

7. Συναλλαγές για λογαριασμό του ιδίου του ιδρύματος ή της πελατείας του σε:

[…]
ε) Κινητές αξίες

8. Συμμετοχές σε εκδόσεις τίτλων και παροχή συναφών υπηρεσιών

[…]

14. […]

Οι υπηρεσίες και δραστηριότητες που προβλέπονται στα Τμήματα Α και Β του Παραρτήματος Ι της [οδηγίας MiFID], όταν γίνεται αναφορά σε χρηματοπιστωτικά μέσα που προβλέπονται στο Τμήμα Γ του Παραρτήματος Ι της εν λόγω οδηγίας υπόκεινται σε αμοιβαία αναγνώριση σύμφωνα με την παρούσα οδηγία.

[…]»

Το λιθουανικό δίκαιο

19 Κατά το άρθρο 2, παράγραφοι 3, 4, 11 και 12, του Indėlių ir įsipareigojimų investuotojams draudimo įstatymas (νόμου για την εγγύηση των καταθέσεων και των υποχρεώσεων έναντι των επενδυτών), της 20ής Ιουνίου 2002 (*Žin.*, 2002, αριθ. 65-2635), όπως ίσχυε από τις 18 Νοεμβρίου 2011 έως την 1η Δεκεμβρίου 2012 (στο εξής: νόμος για την εγγύηση των καταθέσεων και την αποζημίωση των επενδυτών), νοούνται ως:

«3. "καταθέτης": το φυσικό ή νομικό πρόσωπο το οποίο διατηρεί κατάθεση σε τράπεζα, υποκατάστημα τραπέζης ή συνεταιριστική τράπεζα, εξαιρουμένων των προσώπων οι καταθέσεις των οποίων δεν μπορούν, με βάση τον παρόντα νόμο, να αποτελούν αντικείμενο εγγυήσεως. Οσάκις φυσικό ή νομικό πρόσωπο (εξαιρουμένων των εταιριών διαχειρίσεως αμοιβαίων κεφαλαίων επενδύσεων ή συνταξιοδοτικών ταμείων) τηρεί καταθέσεις ως καταπιστευματικός διαχειριστής, ο διαχειριστής αυτός λογίζεται ως καταθέτης. Οσάκις ομάδα προσώπων έχει, εκ συμβάσεως, απαιτήσεις επί των κεφαλαίων, έκαστο εκ των προσώπων αυτών λογίζεται ως καταθέτης και τα κεφάλαια επιμερίζονται ισομερώς μεταξύ τους, εκτός εάν άλλως ορίζεται στις συμβάσεις εκ των οποίων απορρέουν οι απαιτήσεις τους ή σε δικαστική απόφαση.

4. "κατάθεση": τα κεφάλαια (συμπεριλαμβανομένων των τόκων) που διατηρεί καταθέτης σε τράπεζα, υποκατάστημα τραπέζης ή συνεταιριστική τράπεζα δυνάμει συμβάσεως καταθέσεως και/ή τραπεζικού λογαριασμού, καθώς επίσης και άλλα κεφάλαια επί των οποίων ο καταθέτης έχει απαίτηση, γεννηθείσα από τη δέσμευση του πιστωτικού ιδρύματος να διενεργεί συναλλαγές με τα κεφάλαια του καταθέτη ή να παρέχει επενδυτικές υπηρεσίες.

[…]

11. "επενδυτής": φυσικό ή νομικό πρόσωπο που καταβάλλει κεφάλαια ή κινητές αξίες στον καλυπτόμενο από την εγγύηση φορέα προκειμένου να κάνει χρήση των παρεχομένων από αυτόν επενδυτικών υπηρεσιών. […]

12. "Υποχρεώσεις έναντι του επενδυτή": υποχρέωση του καλυπτόμενου από την εγγύηση φορέα ο οποίος παρέχει επενδυτικές υπηρεσίες σε επενδυτή να επιστρέψει στον τελευταίο τα κεφάλαια ή τις κινητές αξίες που του ανήκουν.»

20 Από το άρθρο 3, παράγραφος 1, του νόμου για την εγγύηση των καταθέσεων και την αποζημίωση των επενδυτών προκύπτει ότι οι καταθέσεις των καταθετών σε εθνικό νόμισμα και σε συνάλλαγμα στα πιστωτικά ιδρύματα καλύπτονται από την προβλεπόμενη με τον νόμο αυτόν εγγύηση. Αντιθέτως, κατά την παράγραφο 4 του άρθρου αυτού, δεν καλύπτονται από την εγγύηση οι πιστωτικοί τίτλοι που εκδίδονται από τέτοιο ίδρυμα.

Οι διαδικασίες των κύριων δικών και τα προδικαστικά ερωτήματα

Υπόθεση C-688/15

21 Στις 21 Δεκεμβρίου 2010, η γενική συνέλευση των μετόχων της Snoras αποφάσισε την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου του πιστωτικού αυτού ιδρύματος με την έκδοση νέων μετοχών που θα διανέμονταν μέσω δημόσιας προσφοράς.

22 Στις 3 Φεβρουαρίου 2011, η Vertybinių popierių komisija (επιτροπή κεφαλαιαγοράς, Λιθουανία) ενέκρινε το ενημερωτικό δελτίο σχετικά με τις μέλλουσες να εκδοθούν μετοχές.

23 Την 1η Μαρτίου 2011, η Snoras άνοιξε στο όνομά της τραπεζικό λογαριασμό σε άλλο πιστωτικό ίδρυμα, την bankas «Finasta» AB (στο εξής: Finasta), για την κατάθεση στον λογαριασμό αυτόν των κεφαλαίων που θα αντιστοιχούσαν στην τιμή εκδόσεως των νέων μετοχών, τα οποία θα κατέβαλλαν οι μέλλοντες αγοραστές των μετοχών.

24 Μεταξύ της 9ης Μαρτίου και της 16ης Μαΐου 2011, οι A. Anisimovienė κ.λπ. συνήψαν με τη Snoras συμβάσεις εγγραφής προς αγορά των εν λόγω μετοχών. Στη συνέχεια, οι τραπεζικοί λογαριασμοί τους οποίους τηρούσαν οι ιδιώτες αυτοί στη Snoras χρεώθηκαν με το αντιστοιχούν στην τιμή εκδόσεως των μετοχών αυτών ποσό, το οποίο πιστώθηκε στον λογαριασμό που είχε ανοίξει η Snoras στη Finasta. Σε ορισμένες περιπτώσεις, η Snoras προέβη οίκοθεν στις εν λόγω κινήσεις λογαριασμών, σε άλλες περιπτώσεις έλαβαν την πρωτοβουλία οι πελάτες.

25 Στις 5 Μαΐου 2011, η Snoras ζήτησε από τη Lietuvos Bankas (Τράπεζα της Λιθουανίας) έγκριση προκειμένου να καταχωρίσει στο μητρώο εταιριών τις επακόλουθες της αυξήσεως του μετοχικού κεφαλαίου τροποποιήσεις του καταστατικού της.

26 Στις 16 Νοεμβρίου 2011, η Τράπεζα της Λιθουανίας αποφάσισε να αναστείλει τις δραστηριότητες της Snoras μέχρι τις 16 Ιανουαρίου 2012. Με διάταγμα της ίδιας μέρας, η Λιθουανική Κυβέρνηση κρατικοποίησε το ίδρυμα αυτό για λόγους δημόσιας ωφέλειας. Με απόφαση της 22ας Νοεμβρίου 2011, η Τράπεζα της Λιθουανίας αρνήθηκε στη Snoras την καταχώριση των τροποποιήσεων του καταστατικού της στο μητρώο εταιριών και, με απόφαση της 24ης Νοεμβρίου 2011, ανακάλεσε την άδεια εκτελέσεως των τραπεζικών εργασιών της. Τέλος, στις 7 Δεκεμβρίου 2011, το ίδρυμα αυτό τέθηκε υπό δικαστική εκκαθάριση, με έναρξη ισχύος από τις 20 Δεκεμβρίου 2011.

27 Κατά συνέπεια, η Snoras δεν πραγματοποίησε την προβλεπόμενη έκδοση μετοχών. Οι A. Anisimovienė κ.λπ. άσκησαν ενώπιον του Vilniaus apygardos teismas (περιφερειακού πρωτοδικείου του Βίλνιους, Λιθουανία) αγωγή ζητώντας να τους αναγνωρισθεί η ιδιότητα των «καταθετών» του πιστωτικού αυτού ιδρύματος, κατά την έννοια του νόμου για την εγγύηση των καταθέσεων και την αποζημίωση των επενδυτών.

28 Με απόφαση της 29ης Σεπτεμβρίου 2014, το δικαστήριο αυτό απέρριψε την αγωγή των A. Anisimovienė κ.λπ., εκτιμώντας, μεταξύ άλλων, ότι τα πρόσωπα αυτά δεν έπρεπε να θεωρηθούν ως καταθέτες αλλά ως επενδυτές και ότι τα κεφάλαια που είχαν καταβάλει στη Snoras για την εγγραφή προς αγορά των μετοχών που επρόκειτο να εκδώσει το πιστωτικό αυτό ίδρυμα δεν μπορούσαν να θεωρηθούν ως «καταθέσεις», κατά την έννοια του ως άνω νόμου.

29 Με διάταξη της 12ης Μαρτίου 2015, το Lietuvos apeliacinis teismas (εφετείο, Λιθουανία) επικύρωσε την πρωτοδίκως εκδοθείσα απόφαση. Στη συνέχεια, οι A. Anisimovienė κ.λπ. άσκησαν αναίρεση ενώπιον του Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Ανωτάτου Δικαστηρίου της Λιθουανίας).

30 Στο πλαίσιο της αιτήσεως αναιρέσεως, το αιτούν δικαστήριο ερωτά κατ' ουσίαν αν μπορούν να θεωρηθούν ως «καταθέσεις», κατά το άρθρο 1, σημείο 1, της οδηγίας 94/19, τα κεφάλαια τα οποία οι A. Anisimovienė κ.λπ. κατέβαλαν στη Snoras για την εγγραφή προς αγορά των μετοχών τις οποίες τελικώς δεν εξέδωσε το πιστωτικό αυτό ίδρυμα.

31 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Ανώτατο Δικαστήριο της Λιθουανίας) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Έχουν οι διατάξεις της [οδηγίας 94/19] την έννοια ότι κεφάλαια τα οποία χρεώνονται σε λογαριασμό με τη συναίνεση των ενδιαφερομένων ή μεταφέρονται ή καταβάλλονται από τους ενδιαφερομένους σε λογαριασμό που έχει ανοιχθεί στο όνομα πιστωτικού ιδρύματος σε άλλο πιστωτικό ίδρυμα μπορούν να λογίζονται ως κατάθεση δυνάμει της εν λόγω οδηγίας;

2) Έχουν οι διατάξεις του άρθρου 7, παράγραφος 1, σε συνδυασμό με το άρθρο 8, παράγραφος 3, της [οδηγίας 94/19] την έννοια ότι πρέπει να καταβάλλεται βάσει της εγγυήσεως των καταθέσεων ποσό ίσο με το προβλεπόμενο στο άρθρο 7, παράγραφος 1, [της εν λόγω οδηγίας] σε κάθε πρόσωπο το οποίο αποδεικνύεται ότι είχε σχετική απαίτηση πριν από την ημερομηνία εκδόσεως των αποφάσεων του άρθρου 1, σημείο 3, περιπτώσεις i και ii, της [ίδιας οδηγίας];

3) Για τους σκοπούς της [οδηγίας 94/19], είναι ο ορισμός της "συνήθους τραπεζικής συναλλαγής" κρίσιμος για την ερμηνεία της έννοιας της καταθέσεως ως πιστωτικού υπολοίπου που προκύπτει από τραπεζικές συναλλαγές; Πρέπει ο ορισμός αυτός να λαμβάνεται υπόψη και κατά την ερμηνεία της έννοιας της καταθέσεως σε εθνικά νομοθετικά μέτρα με τα οποία μεταφέρθηκε στην εθνική έννομη τάξη η [οδηγία αυτή];

4) Εάν στο τρίτο ερώτημα δοθεί καταφατική απάντηση, πώς πρέπει να νοείται και να ερμηνεύεται η έννοια της "συνήθους τραπεζικής συναλλαγής" στο άρθρο 1, σημείο 1, της [οδηγίας 94/19]:
   α) ποιες τραπεζικές συναλλαγές πρέπει να λογίζονται ως συνήθεις ή βάσει ποιων κριτηρίων πρέπει να καθοριστεί εάν μια συγκεκριμένη τραπεζική συναλλαγή είναι συνήθης;
   β) πρέπει η έννοια της συνήθους τραπεζικής συναλλαγής να ερμηνεύεται σε συνάρτηση με τον σκοπό των διενεργούμενων τραπεζικών συναλλαγών ή σε συνάρτηση με τους συμβαλλομένους μεταξύ των οποίων διενεργούνται;
   γ) έχει η κατάθεση ως πιστωτικό υπόλοιπο που προκύπτει από συνήθεις τραπεζικές συναλλαγές, όπως αυτή χρησιμοποιείται στην οδηγία [94/19], την έννοια ότι καλύπτει μόνον περιπτώσεις στις οποίες όλες οι συναλλαγές από τις οποίες προέκυψε το υπόλοιπο μπορούν να λογίζονται ως "συνήθεις";

5) Στην περίπτωση κατά την οποία τα κεφάλαια δεν εμπίπτουν στον ορισμό της "καταθέσεως" βάσει της [οδηγίας 94/19] και το κράτος μέλος έχει επιλέξει να μεταφέρει στο εθνικό δίκαιο την οδηγία [94/19] και την οδηγία [97/9] κατά τρόπον ώστε τα κεφάλαια επί των οποίων ο καταθέτης έχει απαίτηση απορρέουσα από την υποχρέωση πιστωτικού ιδρύματος να παρέχει επενδυτικές υπηρεσίες να λογίζονται επίσης ως κατάθεση, μπορεί η προστασία των καταθέσεων να ισχύει μόνον αφού αποδειχθεί ότι, σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση, το πιστωτικό ίδρυμα ενήργησε ως επιχείρηση επενδύσεων και τα κεφάλαια μεταφέρθηκαν σε αυτό για την παροχή ή την άσκηση επενδυτικών εργασιών κατά την έννοια της οδηγίας [97/9] και της οδηγίας [MiFID];»

Υπόθεση C-109/16

32 Με δύο αποφάσεις, εκδοθείσες στις 16 Ιουνίου και στις 14 Ιουλίου 2011, αντιστοίχως, η επιτροπή κινητών αξιών ενέκρινε το ενημερωτικό δελτίο για τα νέα ομόλογα τα οποία η Snoras προετίθετο να εκδώσει και να διανείμει μέσω δημόσιας προσφοράς. Βάσει του ενημερωτικού αυτού δελτίου, το εν λόγω πιστωτικό ίδρυμα μπορούσε να προβεί σε πλείονες εκδόσεις μεσοπρόθεσμων ομολόγων, υπό την επιφύλαξη της δημοσιεύσεως, πριν από κάθε έκδοση, των οριστικών όρων της εκάστοτε εκδόσεως.

33 Στο εν λόγω δελτίο αναφερόταν, πρώτον, ότι η ίδια η Snoras θα εξέδιδε τα νέα αυτά ομόλογα και οι ενδιαφερόμενοι ιδιώτες μπορούσαν να εγγραφούν για την αγορά τους απευθείας στα υποκαταστήματα, τα γραφεία και τις λοιπές υπηρεσίες του εν λόγω πιστωτικού ιδρύματος. Δεύτερον, η τιμή εκδόσεως των ομολόγων έπρεπε να καταβληθεί τοις μετρητοίς την ημέρα συνάψεως της συναφούς συμβάσεως για την εγγραφή προς αγορά τους. Προς τούτο, ο αγοραστής έπρεπε να διατηρεί το αντίστοιχο ποσό σε λογαριασμό ανοιχθέντα στη Snoras και να την εξουσιοδοτήσει να χρεώσει τον λογαριασμό αυτόν. Τρίτον, η ημερομηνία ενάρξεως ισχύος της σχετικής συμβάσεως η οποία θα αναγραφόταν στους οριστικούς όρους της οικείας εκδόσεως θα θεωρούνταν ως η ημερομηνία εκδόσεως των επίμαχων ομολόγων. Τέταρτον, μετά την έκδοσή τους, τα ομόλογα έπρεπε να εγγραφούν σε λογαριασμούς τίτλων ανοιχθέντες στη Snoras στο όνομα των ομολογιούχων.

34 Στις 2 Νοεμβρίου 2011, η Snoras δημοσίευσε τους οριστικούς όρους της ενδέκατης εκδόσεως μεσοπρόθεσμων ομολόγων.

35 Στις 10 Νοεμβρίου 2011, ο A. Raišelis συνήψε με τη Snoras, αφενός, σύμβαση παροχής επενδυτικών υπηρεσιών και, αφετέρου, σύμβαση για την εγγραφή προς αγορά 40 ομολόγων της ενδέκατης αυτής εκδόσεως. Την ίδια ημέρα, κατέθεσε το αντιστοιχούν στην τιμή εκδόσεως των μελλόντων αυτών ομολόγων ποσό στον προσωπικό τραπεζικό του λογαριασμό τον οποίο τηρούσε στη Snoras. Την επομένη, ο A. Raišelis υπέγραψε με το εν λόγω πιστωτικό ίδρυμα νέα σύμβαση για την εγγραφή προς αγορά ομολόγων, παρόμοια με την πρώτη, με μόνη διαφορά ότι η αναφερόμενη για την υπογραφή και για την πληρωμή των εν λόγω ομολόγων ημερομηνία ήταν η 11η Νοεμβρίου 2011. Την ίδια ημερομηνία, ο λογαριασμός του A. Raišelis χρεώθηκε από τη Snoras με ποσό αντίστοιχο προς την τιμή εκδόσεως, το οποίο πιστώθηκε σε λογαριασμό στο όνομα του πιστωτικού αυτού ιδρύματος που είχε ανοιχθεί στο ίδρυμα αυτό για την εξόφληση του τιμήματος των ιδίων αυτών ομολόγων.

36 Ωστόσο, η Snoras κατέστη αφερέγγυα πριν μπορέσει να εκδώσει τα επίμαχα ομόλογα.

37 Ο A. Raišelis προσέφυγε ενώπιον του Vilniaus miesto 2-asis apylinkės teismas (δεύτερου τοπικού δικαστηρίου του Βίλνιους, Λιθουανία) κατά της IID, της δημόσιας επιχειρήσεως η οποία είναι υπεύθυνη για τα συστήματα εγγυήσεως των καταθέσεων και αποζημιώσεως των επενδυτών στη Λιθουανία. Στο πλαίσιο αυτό, ο A. Raišelis ισχυρίστηκε ότι δικαιούνταν την αποζημίωση που προβλέπει ο νόμος για την εγγύηση των καταθέσεων και την αποζημίωση των επενδυτών.

38 Με απόφαση της 7ης Σεπτεμβρίου 2012, το εν λόγω δικαστήριο απέρριψε την αγωγή του A. Raišelis. Έκρινε, μεταξύ άλλων, ότι ο ενάγων θα εδικαιούτο την αποζημίωση αυτή μόνον αν η Snoras είχε χρησιμοποιήσει τα επίμαχα κεφάλαια χωρίς τη συγκατάθεσή του, όπερ δεν συνέβη. Εξάλλου, κατά το δικαστήριο αυτό, ομόλογα όπως αυτά που επρόκειτο να εκδώσει η Snoras δεν καλύπτονται από την εν λόγω αποζημίωση.

39 Στο πλαίσιο εφέσεως, το Vilniaus apygardos teismas (περιφερειακό πρωτοδικείο του Βίλνιους), με απόφαση της 17ης Οκτωβρίου 2013, ακύρωσε την πρωτόδικη απόφαση και αναγνώρισε στον A. Raišelis το δικαίωμα της αιτηθείσας αποζημιώσεως. Το εφετείο έκρινε ότι ο A. Raišelis έπρεπε να θεωρηθεί ως «επενδυτής», κατά την έννοια του νόμου για την εγγύηση των καταθέσεων και την αποζημίωση των επενδυτών, και τα κεφάλαιά του στον λογαριασμό στο όνομα της Snoras έπρεπε να θεωρηθούν ως «καταθέσεις» καλυπτόμενες από την κατά τον νόμο αυτόν εγγύηση. Η IID άσκησε αναίρεση ενώπιον του Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Ανωτάτου Δικαστηρίου της Λιθουανίας).

40 Το δικαστήριο αυτό κρίνει ότι η έκβαση της εν λόγω αιτήσεως αναιρέσεως εξαρτάται, κατ' αρχάς, από το ποια οδηγία, η οδηγία 94/19 ή η οδηγία 97/9, καλύπτει τα κεφάλαια που κατέθεσε ο A. Raišelis στη Snoras για την επίμαχη εγγραφή προς αγορά ομολόγων.

41 Στην περίπτωση κατά την οποία το Δικαστήριο κρίνει ότι τα κεφάλαια αυτά εμπίπτουν, κατ' αρχήν, στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 97/9, το αιτούν δικαστήριο διατηρεί, περαιτέρω, αμφιβολίες για την ορθή μετάφραση, στη λιθουανική γλώσσα, του άρθρου 2, παράγραφος 2, της οδηγίας αυτής και για τη μεταφορά της διατάξεως αυτής στο εσωτερικό δίκαιο με τον νόμο για την εγγύηση των καταθέσεων και την αποζημίωση των επενδυτών.

42 Τέλος, στην περίπτωση κατά την οποία το Δικαστήριο κρίνει ότι κεφάλαια όπως αυτά που κατέθεσε ο A. Raišelis στη Snoras για την εγγραφή προς αγορά των επίμαχων μελλόντων να εκδοθούν ομολόγων εμπίπτουν, κατ' αρχήν, στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 94/19, το αιτούν δικαστήριο ερωτά αν τα κεφάλαια αυτά πληρούν τις αναγκαίες προϋποθέσεις για να χαρακτηρισθούν ως «καταθέσεις», κατά την έννοια του άρθρου 1, σημείο 1, της οδηγίας αυτής.

43 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Ανώτατο Δικαστήριο της Λιθουανίας) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Σε περιπτώσεις στις οποίες πιστωτικό ίδρυμα ενεργεί ως εταιρία παροχής επενδυτικών υπηρεσιών στην οποία έχουν μεταφερθεί κεφάλαια με σκοπό την αγορά πιστωτικών τίτλων εκδόσεως του ιδίου αυτού πιστωτικού ιδρύματος, χωρίς όμως η έκδοση των τίτλων να πραγματοποιηθεί και χωρίς οι πιστωτικοί τίτλοι να μεταβιβασθούν κατά κυριότητα στο πρόσωπο το οποίο κατέβαλε τα κεφάλαια, ενώ τα εν λόγω κεφάλαια έχουν ήδη χρεωθεί στον τραπεζικό λογαριασμό του προσώπου αυτού και έχουν πιστωθεί σε λογαριασμό που έχει ανοιχθεί στο όνομα του πιστωτικού ιδρύματος και δεν είναι επιστρεπτέα, η δε πρόθεση του εθνικού νομοθέτη σε μια τέτοια περίπτωση δεν είναι σαφής όσον αφορά την εφαρμογή ενός συγκεκριμένου συστήματος προστασίας, είναι δυνατή η απευθείας εφαρμογή του άρθρου 1, σημείο 1, της οδηγίας 94/19 και του άρθρου 1, σημείο 4, της οδηγίας 97/9 για να προσδιορισθεί το εφαρμοστέο σύστημα προστασίας και συνιστά η σκοπούμενη χρήση των κεφαλαίων το αποφασιστικό κριτήριο στο πλαίσιο αυτό; Είναι οι εν λόγω διατάξεις των οδηγιών επαρκώς σαφείς, ακριβείς και απαλλαγμένες αιρέσεων, επαγόμενες δικαιώματα υπέρ των ιδιωτών, ώστε να μπορούν οι ιδιώτες να τις επικαλούνται ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων προκειμένου να θεμελιώσουν τις απαιτήσεις τους για καταβολή αποζημιώσεως κατά του συσταθέντος από το κράτος οργανισμού εγγυήσεως;

2) Πρέπει το άρθρο 2, παράγραφος 2, της οδηγίας 97/9, το οποίο προσδιορίζει τα είδη των απαιτήσεων που καλύπτονται από το σύστημα αποζημιώσεως των επενδυτών, να νοείται και να ερμηνεύεται ως καλύπτον και απαιτήσεις για επιστροφή κεφαλαίων τα οποία οφείλει μια επιχείρηση επενδύσεων σε επενδυτές και τα οποία δεν κατέχει στο όνομα των εν λόγω επενδυτών;

3) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο δεύτερο ερώτημα, είναι το άρθρο 2, παράγραφος 2, της οδηγίας 97/9, το οποίο προσδιορίζει τα είδη των απαιτήσεων που καλύπτονται από το σύστημα αποζημιώσεως των επενδυτών, επαρκώς σαφές, ακριβές, απαλλαγμένο αιρέσεων και επάγεται δικαιώματα για τους ιδιώτες, ούτως ώστε οι τελευταίοι να μπορούν να επικαλούνται την εν λόγω διάταξη ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων για να θεμελιώσουν τις απαιτήσεις τους προς καταβολή αποζημιώσεως στο πλαίσιο αγωγών αποζημιώσεως κατά του συσταθέντος από το κράτος οργανισμού εγγυήσεως;

4) Πρέπει το άρθρο 1, σημείο 1, της οδηγίας 94/19 να νοείται και να ερμηνεύεται υπό την έννοια ότι ο όρος "κατάθεση", κατά την οδηγία αυτή καλύπτει και ποσά μεταφερθέντα από έναν προσωπικό λογαριασμό, με τη συναίνεση του δικαιούχου, σε λογαριασμό που έχει ανοιχθεί στο όνομα πιστωτικού ιδρύματος ο οποίος τηρείται στο ίδιο αυτό πιστωτικό ίδρυμα και προορίζεται προς εξόφληση των μελλόντων να εκδοθούν πιστωτικών τίτλων του εν λόγω ιδρύματος;

5) Έχουν το άρθρο 7, παράγραφος 1, σε συνδυασμό με το άρθρο 8, παράγραφος 3, της οδηγίας 94/19 την έννοια ότι επιβάλλεται καταβολή αποζημιώσεως κατ' εφαρμογήν του συστήματος εγγυήσεως των καταθέσεων μέχρι του ποσού που προβλέπεται στο άρθρο 7, παράγραφος 1, της [οδηγίας αυτής] υπέρ παντός προσώπου του οποίου η απαίτηση μπορεί να θεμελιωθεί πριν από την ημερομηνία της διαπιστώσεως από τη διοίκηση ή της αποφάσεως δικαστικής αρχής στις οποίες αναφέρεται το άρθρο 1, σημείο 3, περιπτώσεις i και ii, της [εν λόγω οδηγίας];»

Η διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου

44 Με διατάξεις του Προέδρου του Δικαστηρίου της 15ης Φεβρουαρίου 2016, Anisimovienė κ.λπ. (C-688/15, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2016:92), και της 13ης Απριλίου 2016, Indėlių ir investicijų draudimas (C-109/16, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2016:267), απορρίφθηκαν τα αιτήματα του αιτούντος δικαστηρίου για την υπαγωγή των υπό κρίση προδικαστικών παραπομπών σε ταχεία διαδικασία κατά το άρθρο 105 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου.

45 Με αποφάσεις της 20ής Ιανουαρίου και της 29ης Φεβρουαρίου 2016, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου αποφάσισε την κατά προτεραιότητα εκδίκαση της υποθέσεως C-688/15 και της υποθέσεως C-109/16, κατά το άρθρο 53, παράγραφος 3, του εν λόγω κανονισμού.

46 Τέλος, στις 29 Φεβρουαρίου 2016, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου αποφάσισε τη συνεκδίκαση των δύο αυτών υποθέσεων, λαμβανομένης υπόψη της συνάφειάς τους, προς διευκόλυνση της προφορικής διαδικασίας και έκδοση κοινής αποφάσεως.

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του πρώτου, του δεύτερου, του τρίτου και του τέταρτου ερωτήματος στην υπόθεση C-688/15 και επί του δεύτερου, του τέταρτου και του πέμπτου ερωτήματος στην υπόθεση C-109/16

47 Με το πρώτο, το δεύτερο, το τρίτο και το τέταρτο ερώτημά του στην υπόθεση C-688/15 και με το δεύτερο, το τέταρτο και το πέμπτο ερώτημά του στην υπόθεση C-109/16, τα οποία πρέπει να συνεξετασθούν κατά πρώτον, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινισθεί αν, αφενός, οι διατάξεις της οδηγίας 97/9 και, αφετέρου, οι διατάξεις της οδηγίας 94/19 έχουν την έννοια ότι οι απαιτήσεις που αφορούν κεφάλαια, με τα οποία χρεώθηκαν λογαριασμοί τους οποίους τηρούν ιδιώτες σε πιστωτικό ίδρυμα και τα οποία πιστώθηκαν σε λογαριασμούς που είχαν ανοιχθεί στο όνομα του ιδρύματος αυτού για την εγγραφή προς αγορά νέων κινητών αξιών τις οποίες επρόκειτο να εκδώσει το πιστωτικό αυτό ίδρυμα, υπό συνθήκες στις οποίες οι αξίες αυτές δεν εκδόθηκαν τελικώς λόγω πτωχεύσεως του ιδρύματος, εμπίπτουν, αφενός, στα συστήματα αποζημιώσεως των επενδυτών κατά την οδηγία 97/9 ή/και, αφετέρου, στα συστήματα εγγυήσεως των καταθέσεων κατά την οδηγία 94/19.

48 Για να δοθεί απάντηση στα υποβληθέντα ερωτήματα, πρέπει, κατ' αρχάς, να ερμηνευθούν οι διατάξεις της οδηγίας 97/9 και, στη συνέχεια, οι διατάξεις της οδηγίας 94/19.

Επί της οδηγίας 97/9 – τα συστήματα αποζημιώσεως των επενδυτών

49 Όπως προκύπτει από τις αιτιολογικές σκέψεις 4 και 8 της οδηγίας 97/9, τα συστήματα αποζημιώσεως των επενδυτών που προβλέπει η οδηγία αυτή αποσκοπούν στην κάλυψη των κεφαλαίων και των τίτλων που μια επιχείρηση επενδύσεων κρατεί σε σχέση με τις επενδυτικές πράξεις των πελατών της και τα οποία, σε περίπτωση αδυναμίας της επιχειρήσεως να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις της προς τους πελάτες της, δεν είναι δυνατόν να τους επιστραφούν. Προβλέποντας τα συστήματα αυτά, η οδηγία 97/9 αποσκοπεί συγχρόνως στην προστασία των επενδυτών και στη διατήρηση της εμπιστοσύνης τους στο χρηματοπιστωτικό σύστημα.

50 Στο πλαίσιο αυτό, το άρθρο 2, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, πρώτη περίπτωση, της οδηγίας 97/9 ορίζει ότι τα συστήματα αποζημιώσεως των επενδυτών πρέπει να διασφαλίζουν την κάλυψη των απαιτήσεων που απορρέουν από την αδυναμία της επιχειρήσεως επενδύσεων να επιστρέψει στους επενδυτές αυτούς τα κεφάλαια τα οποία τους οφείλει ή τους ανήκουν και τα οποία κρατεί για λογαριασμό τους σε σχέση με επενδυτικές εργασίες, κατά τα ισχύοντα εκ του νόμου ή εκ συμβάσεως.

51 Για να διαπιστωθεί αν απαιτήσεις, όπως αυτές των διαφορών των κύριων δικών, εμπίπτουν στις προπαρατεθείσες περιπτώσεις, απαιτείται να προσδιορισθούν, πρώτον, οι έννοιες της «επιχειρήσεως επενδύσεων» και των «επενδυτικών εργασιών», κατά το άρθρο 2, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, πρώτη περίπτωση, της οδηγίας 97/9, και, δεύτερον, η τυχόν ύπαρξη προϋποθέσεως περί εγγραφής των οικείων κεφαλαίων σε λογαριασμό στο όνομα του επενδυτή ο οποίος την επικαλείται.

– Επί των εννοιών της «επιχειρήσεως επενδύσεων» και των «επενδυτικών εργασιών» κατά την οδηγία 97/9

52 Δυνάμει του άρθρου 2, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, πρώτη περίπτωση, της οδηγίας 97/9, οι απαιτήσεις τις οποίες πρέπει να καλύπτουν τα συστήματα αποζημιώσεως των επενδυτών αφορούν κεφάλαια τα οποία «επιχείρηση επενδύσεων» οφείλει σε έναν «επενδυτή» ή του ανήκουν και τα οποία η επιχείρηση κρατεί για λογαριασμό του σε σχέση με μία ή πλείονες «επενδυτικές εργασίες».

53 Συναφώς, καίτοι το άρθρο 1, σημείο 4, της οδηγίας 97/9 ορίζει, για τους σκοπούς της, τον «επενδυτή» ως το πρόσωπο που καταθέτει χρήματα ή τίτλους σε μια «επιχείρηση επενδύσεων», στο πλαίσιο της διεξαγωγής «επενδυτικών εργασιών», όσον αφορά τις δύο τελευταίες αυτές έννοιες, τα σημεία 1 και 2 του άρθρου αυτού παραπέμπουν, αντιστοίχως, στον ορισμό που δίδει η οδηγία 93/22 και στις «επενδυτικές υπηρεσίες» όπως καθορίζονται από την οδηγία αυτή και απαριθμούνται στο παράρτημά της.

54 Η οδηγία 93/22, η οποία καθόριζε τους κανόνες που εφαρμόζονται στις επιχειρήσεις επενδύσεων στην Ένωση, αντικαταστάθηκε ωστόσο από 1ης Νοεμβρίου 2007 από την οδηγία MiFID. Κατά το άρθρο 69 της οδηγίας αυτής, από την ημερομηνία αυτή, οι παραπομπές στην οδηγία 93/22 λογίζονται ως παραπομπές σε αντίστοιχο ορισμό της οδηγίας MiFID. Συνεπώς, στην υπό κρίση υπόθεση, η ερμηνεία της οδηγίας 97/9 πρέπει να γίνει βάσει των ορισμών της «επιχειρήσεως επενδύσεων» και των «επενδυτικών υπηρεσιών και δραστηριοτήτων» που περιλαμβάνονται στο άρθρο 4, παράγραφος 1, σημεία 1 και 2, της οδηγίας MiFID.

55 Στο πλαίσιο αυτό, από το άρθρο 4, παράγραφος 1, σημείο 1, της οδηγίας αυτής προκύπτει ότι «επιχείρηση επενδύσεων» είναι κάθε νομικό πρόσωπο του οποίου σύνηθες επάγγελμα ή δραστηριότητα είναι η «παροχή μιας ή περισσότερων επενδυτικών υπηρεσιών σε τρίτους ή/και η διενέργεια μιας ή περισσότερων επενδυτικών δραστηριοτήτων σε επαγγελματική βάση». Με την ίδια λογική, το άρθρο 1, παράγραφος 2, της εν λόγω οδηγίας ορίζει ότι ορισμένες από τις διατάξεις της εφαρμόζονται σε πιστωτικά ιδρύματα που έχουν λάβει άδεια λειτουργίας «όταν τα εν λόγω ιδρύματα παρέχουν/ασκούν μία ή πλείονες επενδυτικές υπηρεσίες/δραστηριότητες».

56 Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων στοιχείων, για να καθορισθεί αν απαιτήσεις όπως αυτές των A. Anisimovienė κ.λπ. καθώς και του A. Raišelis κατά της Snoras δύνανται να καλύπτονται από τα συστήματα αποζημιώσεως των επενδυτών τα οποία προβλέπει η οδηγία 97/9, πρέπει να καθορισθεί αν τα κεφάλαια τα οποία αφορούν οι απαιτήσεις αυτές κατατέθηκαν στο πιστωτικό αυτό ίδρυμα σε σχέση με μία ή πλείονες επενδυτικές υπηρεσίες ή δραστηριότητες, κατά την έννοια της οδηγίας MiFID, τις οποίες παρέχει ή ασκεί το εν λόγω ίδρυμα.

57 Συναφώς, κατά το άρθρο 4, παράγραφος 1, σημείο 2, της οδηγίας MiFID, ως «επενδυτικές υπηρεσίες και δραστηριότητες» νοούνται οποιεσδήποτε από τις υπηρεσίες και δραστηριότητες του τμήματος Α του παραρτήματος Ι της οδηγίας αυτής οι οποίες αφορούν οποιοδήποτε από τα μέσα που απαριθμούνται στο τμήμα Γ του παραρτήματος αυτού.

58 Δεν αμφισβητείται ότι οι μετοχές και τα ομόλογα όπως αυτά που επρόκειτο να εκδώσει η Snoras εμπίπτουν στα χρηματοπιστωτικά μέσα τα οποία αφορά το εν λόγω τμήμα Γ. Συγκεκριμένα, στο σημείο 1 του τμήματος αυτού περιλαμβάνεται η κατηγορία των «μεταβιβάσιμων κινητών αξιών», ήτοι, κατά το άρθρο 4, παράγραφος 1, σημείο 18, της οδηγίας MiFID, οι τίτλοι που επιδέχονται διαπραγμάτευση στην κεφαλαιαγορά, περιλαμβανομένων των εταιρικών μετοχών και των ομολόγων.

59 Όσον αφορά την προϋπόθεση σχετικά με το τμήμα Α του παραρτήματος Ι της οδηγίας MiFID, η Λιθουανική Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι ένα πιστωτικό ίδρυμα δεν παρέχει μια από τις υπηρεσίες και δεν ασκεί μια από τις δραστηριότητες που απαριθμούνται στο τμήμα αυτό όταν διανέμει στο κοινό, περιλαμβανομένων των πελατών του, τα χρηματοπιστωτικά μέσα τα οποία εκδίδει το ίδιο.

Συγκεκριμένα, με τη δημόσια προσφορά των χρηματοπιστωτικών αυτών μέσων, το εν λόγω πιστωτικό ίδρυμα δεν ενεργεί ως ενδιάμεσος χρηματοπιστωτικός οργανισμός, αλλά ως οποιαδήποτε εταιρία η οποία εκδίδει τίτλους.

60 Ασφαλώς, όπως ισχυρίζεται η εν λόγω κυβέρνηση, η δημόσια προσφορά, από πιστωτικό ίδρυμα, των χρηματοπιστωτικών μέσων τα οποία το ίδιο εκδίδει δεν αποτελεί, αυτή καθεαυτήν, «επενδυτική υπηρεσία ή δραστηριότητα», κατά την έννοια της οδηγίας MiFID, δεδομένου ότι δεν περιλαμβάνεται στο παράρτημα I, τμήμα A, της οδηγίας αυτής.

61 Το γεγονός όμως ότι ένα πιστωτικό ίδρυμα συνάπτει με τους πελάτες του συμβάσεις για την εγγραφή προς αγορά χρηματοπιστωτικών μέσων τα οποία το ίδιο εκδίδει συνεπάγεται, αντιθέτως, την παροχή τέτοιων επενδυτικών υπηρεσιών. Όπως ισχυρίζονται ο A. Raišelis και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η σύναψη από το πιστωτικό ίδρυμα τέτοιων συμβάσεων με τους πελάτες του για την εγγραφή προς αγορά χρηματοπιστωτικών μέσων εμπίπτει, μεταξύ άλλων, στην «εκτέλεση εντολών για λογαριασμό πελατών», που περιλαμβάνεται στο παράρτημα I, τμήμα A, σημείο 2, της οδηγίας MiFID.

62 Συναφώς, η έννοια της εκτελέσεως εντολών «για λογαριασμό πελατών» πρέπει να θεωρείται ταυτόσημη με την εκτέλεση εντολών «για λογαριασμό πελατών» ο ορισμός της οποίας περιλαμβάνεται στο άρθρο 4, παράγραφος 1, σημείο 5, της οδηγίας αυτής. Πράγματι, οι δύο αυτές έννοιες αφορούν προδήλως, στην οδηγία MiFID, μία και την αυτή υπηρεσία και, εξάλλου, η συντριπτική πλειονότητα των γλωσσικών αποδόσεων της οδηγίας αυτής χρησιμοποιεί την ίδια έκφραση τόσο στο παράρτημα όσο και στο άρθρο 4 της εν λόγω οδηγίας.

63 Πάντως, σύμφωνα με τον ορισμό αυτόν, η έννοια της «εκτελέσεως εντολών για λογαριασμό πελατών» υποδηλώνει το γεγονός της συνάψεως συμφωνιών αγοράς ή πωλήσεως ενός ή περισσότερων χρηματοπιστωτικών μέσων για λογαριασμό πελατών.

64 Δεν αμφισβητείται όμως ότι η σύμβαση για την εγγραφή προς αγορά χρηματοπιστωτικών μέσων συνιστά σαφώς τέτοια συμφωνία. Όσον αφορά το γεγονός ότι, στο πλαίσιο της υπηρεσίας «εκτελέσεως εντολών», η συμφωνία αυτή συνάπτεται «για λογαριασμό πελατών», παρατηρείται ότι, ασφαλώς, οι όροι αυτοί θα μπορούσαν, αορίστως, να υπονοούν ότι πιστωτικό ίδρυμα δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι παρέχει την υπηρεσία αυτή σε πελάτη όταν ο ρόλος του κατά τη σύναψη της συμφωνίας αυτής δεν περιορίζεται στον ρόλο ενδιάμεσου και είναι επίσης συμβαλλόμενο μέρος της συμφωνίας αυτής, ως εκδότης των χρηματοπιστωτικών μέσων τα οποία επιθυμεί να αποκτήσει ο πελάτης.

65 Εντούτοις, οι ίδιοι αυτοί όροι πρέπει να ανατοποθετηθούν στο πλαίσιο εντός του οποίου εντάσσονται. Συγκεκριμένα, η υπηρεσία εκτελέσεως εντολών «για λογαριασμό» πελατών πρέπει να τεθεί σε αντιδιαστολή προς τη δραστηριότητα διαπραγματεύσεως «για ίδιο λογαριασμό», την οποία αφορά το παράρτημα I, τμήμα A, σημείο 3, της οδηγίας MiFID. Κατά το άρθρο 4, παράγραφος 1, σημείο 6, της οδηγίας αυτής, η εν λόγω δραστηριότητα συνίσταται στη διαπραγμάτευση έναντι ιδίων κεφαλαίων, η οποία οδηγεί στην ολοκλήρωση συναλλαγών σε ένα ή περισσότερα χρηματοπιστωτικά μέσα.

66 Επομένως, η οδηγία MiFID στηρίζεται στην αντιδιαστολή μεταξύ, αφενός, της συνάψεως συμφωνιών αγοράς ή πωλήσεως χρηματοπιστωτικών μέσων από τα πιστωτικά ιδρύματα και τις επιχειρήσεις επενδύσεων για ίδιον όφελος, έναντι ιδίων κεφαλαίων, και, αφετέρου, της συνάψεως τέτοιων συμφωνιών από τα εν λόγω ιδρύματα και επιχειρήσεις προς όφελος και έναντι των κεφαλαίων της πελατείας τους. Υπό το πρίσμα αυτό, συμφωνία τέτοιας φύσεως πρέπει να θεωρηθεί ότι συνάπτεται από πιστωτικό ίδρυμα «για λογαριασμό» πελατών, κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 1, σημείο 5, και του παραρτήματος I, τμήμα A, σημείο 2, της οδηγίας αυτής, δεδομένου ότι ο πελάτης αντλεί όφελος από τη συμφωνία αυτή και χρησιμοποιεί τα κεφάλαιά του και μάλιστα ακόμη και όταν το εν λόγω ίδρυμα είναι επίσης συμβαλλόμενο μέρος στη συμφωνία αυτή ως εκδότης των σχετικών χρηματοπιστωτικών μέσων.

67 Η ερμηνεία αυτή ενισχύεται από τους σκοπούς που επιδιώκει η οδηγία MiFID. Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι η οδηγία αυτή αποσκοπεί μεταξύ άλλων, όπως προκύπτει από τις αιτιολογικές σκέψεις της 2, 5 και 44, στην παροχή υψηλού επιπέδου προστασίας των επενδυτών, στη διασφάλιση της ακεραιότητας και της αποτελεσματικότητας του χρηματοπιστωτικού συστήματος στο σύνολό του, καθώς και στη διασφάλιση της διαφάνειας των χρηματοπιστωτικών συναλλαγών.

68 Υπό το πρίσμα των σκοπών αυτών όμως, δεν ασκεί επιρροή το ζήτημα κατά πόσον τα χρηματοπιστωτικά μέσα που διανέμει με δημόσια προσφορά ένα πιστωτικό ίδρυμα έχουν εκδοθεί από τρίτες εταιρίες ή από το ίδιο το πιστωτικό ίδρυμα.

69 Από το σύνολο των στοιχείων αυτών προκύπτει ότι η σύναψη εκ μέρους πιστωτικού ιδρύματος συμβάσεων με τους πελάτες του για την εγγραφή προς αγορά των νέων κινητών αξιών που θα εκδώσει το ίδρυμα αυτό συνιστά επενδυτική υπηρεσία, κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 1, σημείο 2, της οδηγίας MiFID. Κατά συνέπεια, οι απαιτήσεις που αφορούν κεφάλαια τα οποία έχουν καταθέσει οι πελάτες αυτοί στο εν λόγω πιστωτικό ίδρυμα σε σχέση με τις συμβάσεις αυτές καλύπτονται από τα συστήματα αποζημιώσεως των επενδυτών, κατά το άρθρο 2, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, πρώτη περίπτωση, της οδηγίας 97/9.

70 Το συμπέρασμα αυτό δεν ανατρέπεται εν προκειμένω από το επιχείρημα της Λιθουανικής Κυβερνήσεως και της IID ότι απαιτήσεις όπως αυτές που προβάλλουν οι A. Anisimovienė κ.λπ. καθώς και ο A. Raišelis δεν μπορούν να τύχουν αποζημιώσεως βάσει της οδηγίας 97/9, καθόσον οι απαιτήσεις αυτές προκύπτουν από την επέλευση επενδυτικού κινδύνου, ήτοι την πτώχευση του εκδότη των χρηματοπιστωτικών μέσων τα οποία επιθυμούν να αποκτήσουν οι ιδιώτες αυτοί και η εν λόγω οδηγία δεν προβλέπει καμία προστασία κατά του κινδύνου αυτού.

71 Συναφώς, είναι αληθές ότι, όπως τόνισε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 134 των προτάσεών του, η οδηγία 97/9 δεν σκοπεί στην προστασία των επενδυτών από τους εγγενείς σε κάθε επένδυση κινδύνους. Συγκεκριμένα, η οδηγία αυτή δεν επιδιώκει την προστασία των επενδυτών από την πτώχευση των εταιριών που εκδίδουν χρηματοπιστωτικά μέσα τα οποία ανήκουν σε αυτούς. Ως εκ τούτου, ο κίνδυνος πτωχεύσεως του εκδότη δεν μπορεί να καλύπτεται από την εν λόγω οδηγία για τον λόγο και μόνον ότι, για μια συγκεκριμένη επενδυτική συναλλαγή, ο εκδότης αυτός τυγχάνει να είναι πιστωτικό ίδρυμα ή επιχείρηση επενδύσεων.

72 Εντούτοις, τονίζεται ότι, εν προκειμένω, οι A. Anisimovienė κ.λπ. καθώς και ο A. Raišelis ουδέποτε απέκτησαν την κυριότητα των χρηματοπιστωτικών μέσων για τα οποία είχαν καταθέσει τα επίμαχα κεφάλαια στη Snoras, δεδομένου ότι η έκδοση των εν λόγω μέσων δεν πραγματοποιήθηκε πριν από την πτώχευση του πιστωτικού αυτού ιδρύματος.

73 Υπό τις συνθήκες αυτές, δεν πρόκειται περί απώλειας της αξίας των χρηματοπιστωτικών μέσων που κατέχει ένας επενδυτής ή αδυναμίας του εκδότη των μέσων αυτών να καταβάλει στον επενδυτή την αξία τους εις χρήμα. Αντιθέτως, τίθεται ζήτημα αδυναμίας του πιστωτικού ιδρύματος, το οποίο ενεργεί υπό την ιδιότητα αυτή, να παραδώσει τα χρηματοπιστωτικά αυτά μέσα στους πελάτες που επιθυμούν να τα αποκτήσουν και, ως εκ τούτου, να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του προς αυτούς. Η κατάσταση αυτή όμως συνιστά επέλευση κινδύνου καλυπτόμενου από την οδηγία 97/9.

74 Εξάλλου, η ερμηνεία αυτή συνάδει προς τους σκοπούς που επιδιώκει η οδηγία 97/9, ειδικότερα δε προς τον σκοπό προστασίας των επενδυτών από τον κίνδυνο απάτης, επαγγελματικής αμέλειας ή διαχειριστικού λάθους, συνεπεία των οποίων η επιχείρηση επενδύσεων μπορεί να περιέλθει σε αδυναμία να επιστρέψει στους πελάτες της τα κεφάλαια και τους τίτλους που τους ανήκουν. Πράγματι, υπό το πρίσμα των σκοπών αυτών, και όπως υποστηρίζει η Επιτροπή, είναι ουσιώδους σημασίας η προστασία των κεφαλαίων τα οποία κρατεί τέτοια επιχείρηση ή πιστωτικό ίδρυμα από επενδυτή που επιθυμεί να αποκτήσει χρηματοπιστωτικά μέσα, πριν από την έκδοση των μέσων αυτών, ασχέτως του αν τα εν λόγω μέσα εκδίδονται από τρίτη εταιρία ή από το πιστωτικό αυτό ίδρυμα.

– Επί της μη υπάρξεως προϋποθέσεως εγγραφής των οικείων κεφαλαίων σε λογαριασμό που έχει ανοιχθεί στο όνομα του επενδυτή

75 Στο κείμενο της οδηγίας 97/9 στη γαλλική γλώσσα, το άρθρο 2, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, πρώτη περίπτωση, της οδηγίας αυτής ορίζει, όπως υπομνήσθηκε στη σκέψη 50 της παρούσας αποφάσεως, ότι τα συστήματα αποζημιώσεως των επενδυτών διασφαλίζουν την κάλυψη των απαιτήσεων που απορρέουν από την αδυναμία της επιχειρήσεως επενδύσεων να επιστρέψει στους επενδυτές αυτούς τα «κεφάλαια τα οποία τους οφείλει ή τους ανήκουν και τα οποία κρατεί για λογαριασμό τους» («fonds leur étant dus ou leur appartenant et détenus pour leur compte») σε σχέση με επενδυτικές εργασίες, κατά τα ισχύοντα εκ του νόμου ή εκ συμβάσεως.

76 Το γράμμα όμως της διατάξεως αυτής είναι αισθητώς πιο περιοριστικό στο κείμενο της οδηγίας 97/9 στη λιθουανική γλώσσα. Στο κείμενο αυτό, η εν λόγω διάταξη ορίζει ότι καλύπτονται οι απαιτήσεις που απορρέουν από την αδυναμία της επιχειρήσεως επενδύσεων να επιστρέψει στους επενδυτές τα «κεφάλαια που τους ανήκουν και τα οποία κρατεί στο όνομά τους» σε σχέση με επενδυτικές εργασίες, κατά τα ως άνω ισχύοντα («[k]ompensacija turi būti mokama pagal tuos reikalavimus, kurie kilo dėl investicinės įmonės nepajėgumo grąžinti pinigus, priklausančius investuotojams ir laikomus jų vardu ryšium su investicine veikla»).

77 Η διατύπωση όμως αυτή θα μπορούσε να υπονοεί ότι μόνον οι απαιτήσεις που αφορούν κεφάλαια τα οποία κρατεί επιχείρηση επενδύσεων, ή πιστωτικό ίδρυμα που ενεργεί υπό την ιδιότητα αυτή, επί λογαριασμών που έχουν ανοιχθεί στο όνομα επενδυτών μπορούν να καλύπτονται από τα συστήματα αποζημιώσεως των επενδυτών κατά την οδηγία 97/9.

78 Ωστόσο, κατά πάγια νομολογία, σε περίπτωση αποκλίσεως μεταξύ των κειμένων ενός νομοθετήματος της Ένωσης στις διάφορες γλώσσες, η επίμαχη διάταξη πρέπει να ερμηνεύεται με γνώμονα τον σκοπό και τη γενική οικονομία της ρυθμίσεως της οποίας αποτελεί μέρος (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 30ής Μαΐου 2013, Genil 48 και Comercial Hostelera de Grandes Vinos, C-604/11, EU:C:2013:344, σκέψη 38, καθώς και της 17ης Μαΐου 2017, ERGO Poisťovňa, C-48/16, EU:C:2017:377, σκέψη 37 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

79 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι η οδηγία 97/9 αποσκοπεί, μεταξύ άλλων, στην προστασία των επενδυτών σε περίπτωση κατά την οποία επιχείρηση επενδύσεων δεν είναι σε θέση να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις της προς αυτούς. Σύμφωνα με τον σκοπό αυτό, το άρθρο 1, σημείο 4, της οδηγίας αυτής καθορίζει ευρέως την έννοια του «επενδυτή» ως το πρόσωπο που καταθέτει χρήματα ή τίτλους σε μια επιχείρηση επενδύσεων, στο πλαίσιο της διεξαγωγής επενδυτικών εργασιών. Επίσης, η αιτιολογική σκέψη 8 της εν λόγω οδηγίας αφορά, γενικώς, «τα κεφάλαια ή τίτλους που κρατεί μια επιχείρηση επενδύσεων σε σχέση με τις επενδυτικές πράξεις ενός επενδυτή».

80 Λαμβανομένων υπόψη των στοιχείων αυτών, τα συστήματα αποζημιώσεως των επενδυτών κατά την οδηγία 97/9 δεν καλύπτουν μόνον τις απαιτήσεις που αφορούν κεφάλαια τα οποία κρατούν οι επιχειρήσεις επενδύσεων ή τα πιστωτικά ιδρύματα που ενεργούν υπό την ιδιότητα αυτή επί λογαριασμών που έχουν ανοιχθεί στο όνομα των επενδυτών.

81 Κατά συνέπεια, το γεγονός ότι απαιτήσεις όπως αυτές των A. Anisimovienė κ.λπ. καθώς και του A. Raišelis αφορούν κεφάλαια τα οποία δεν είναι εγγεγραμμένα σε λογαριασμούς που έχουν ανοιχθεί στα ονόματά τους, αλλά σε λογαριασμούς των οποίων δικαιούχος είναι το εν λόγω πιστωτικό ίδρυμα, δεν αποκλείει ότι καλύπτονται από τα συστήματα αποζημιώσεως των επενδυτών, εφόσον πληρούνται οι λοιπές προϋποθέσεις του άρθρου 2, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, πρώτη περίπτωση, της οδηγίας 97/9.

82 Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, συνάγεται ότι απαιτήσεις, όπως αυτές των διαφορών των υποθέσεων των κύριων δικών, εμπίπτουν στα συστήματα αποζημιώσεως των επενδυτών κατά την οδηγία 97/9.

Επί της οδηγίας 94/19 – τα συστήματα εγγυήσεως των καταθέσεων

83 Κατά τη δεύτερη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 94/19, τα συστήματα εγγυήσεως των καταθέσεων σκοπούν στην προστασία των ιδιωτών σε περίπτωση κατά την οποία καταστούν μη διαθέσιμες οι καταθέσεις πιστωτικού ιδρύματος. Προβλέποντας τέτοιου είδους συστήματα εγγυήσεως των καταθέσεων, η οδηγία 94/19 επιδιώκει, όπως αναφέρουν η πρώτη και η τέταρτη αιτιολογική της σκέψη, την προστασία των καταθετών και τη διασφάλιση της σταθερότητας του τραπεζικού συστήματος, αποφεύγοντας φαινόμενα γενικευμένης αποσύρσεως των καταθέσεων, όχι μόνο από πιστωτικό ίδρυμα που θα αντιμετώπιζε δυσχέρειες, αλλά και από υγιή πιστωτικά ιδρύματα, κατόπιν απώλειας της εμπιστοσύνης των καταθετών στη σταθερότητα του συστήματος αυτού.

84 Στο πλαίσιο αυτό, το άρθρο 1, σημείο 1, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 94/19 ορίζει ότι, για τους σκοπούς της οδηγίας αυτής, συνιστά «κατάθεση» το πιστωτικό υπόλοιπο που προκύπτει από κεφάλαια κατατεθειμένα σε λογαριασμό ή από μεταβατικές καταστάσεις απορρέουσες από συνήθεις τραπεζικές συναλλαγές και το οποίο το πιστωτικό ίδρυμα πρέπει να επιστρέψει βάσει των ισχυόντων νόμιμων και συμβατικών όρων, καθώς και χρέη για τα οποία το εν λόγω πιστωτικό ίδρυμα έχει εκδώσει παραστατικούς τίτλους.

85 Εν προκειμένω, υπενθυμίζεται ότι, αφενός, τα κεφάλαια τα οποία επικαλούνται οι A. Anisimovienė κ.λπ. καθώς και ο A. Raišelis δεν ήσαν πλέον πιστωμένα στους λογαριασμούς των ιδιωτών αυτών στη Snoras κατά την ημέρα που οι καταθέσεις της κατέστησαν μη διαθέσιμες. Αφετέρου, οι νέες κινητές αξίες για την αγορά των οποίων είχαν συνάψει σύμβαση εγγραφής και τις οποίες επρόκειτο να εκδώσει το πιστωτικό αυτό ίδρυμα δεν εκδόθηκαν τελικώς πριν από την πτώχευσή του. Εξάλλου, όσον αφορά τις κινητές αυτές αξίες, καίτοι τα επίμαχα στην υπόθεση C-109/16 ομόλογα εμπίπτουν στους «παραστατικούς τίτλους», τους οποίους αφορά το άρθρο 1, σημείο 1, της οδηγίας 94/19, οι επίμαχες στην υπόθεση C-688/15 μετοχές συνιστούν, αντιθέτως, μερίδια κεφαλαίου ως προς τα οποία η οδηγία αυτή δεν προβλέπει καμία εγγύηση (απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2016, Vervloet κ.λπ., C-76/15, EU:C:2016:975, σκέψεις 66 και 67).

86 Υπό τις συνθήκες αυτές, πρέπει μόνο να κριθεί αν απαιτήσεις όπως οι απαιτήσεις των ιδιωτών αυτών κατά της Snoras εμπίπτουν στη δεύτερη περίπτωση «καταθέσεων» του άρθρου 1, σημείο 1, της οδηγίας 94/19, ήτοι στην περίπτωση του «πιστωτικού υπολοίπου το οποίο προκύπτει από μεταβατικές καταστάσεις απορρέουσες από συνήθεις τραπεζικές συναλλαγές και το οποίο το πιστωτικό ίδρυμα πρέπει να επιστρέψει βάσει των ισχυόντων νόμιμων και συμβατικών όρων».

87 Από το γράμμα της διατάξεως αυτής, υπό το πρίσμα των σκοπών που επιδιώκει η οδηγία 94/19, όπως υπομνήσθηκαν στη σκέψη 83 της παρούσας αποφάσεως, προκύπτει ότι εμπίπτουν στην περίπτωση αυτή οι απαιτήσεις κατά πιστωτικού ιδρύματος, οι οποίες αφορούν κεφάλαια καταθετών που χρησιμοποιήθηκαν σε μία ή πλείονες «συνήθεις τραπεζικές συναλλαγές» και βρίσκονται σε μεταβατική κατάσταση απορρέουσα από τις συναλλαγές αυτές.

88 Όσον αφορά, πρώτον, το ζήτημα κατά πόσον απαιτήσεις όπως αυτές των A. Anisimovienė κ.λπ. καθώς και του A. Raišelis κατά της Snoras αφορούν κεφάλαια χρησιμοποιηθέντα σε «συνήθεις τραπεζικές συναλλαγές», επισημαίνεται ότι η οδηγία 94/19 δεν καθορίζει τι πρέπει να νοείται με τους όρους αυτούς και ούτε παραπέμπει στα εθνικά δίκαια όσον αφορά τη σημασία τους.

89 Κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, για να οριστεί η σημασία και το περιεχόμενο φράσεων ως προς τις οποίες το δίκαιο της Ένωσης δεν παρέχει κανέναν ορισμό, γνώμονα πρέπει να αποτελεί το συνηθισμένο τους νόημα στην καθημερινή γλώσσα, λαμβανομένων ταυτόχρονα υπόψη τόσο του πλαισίου εντός του οποίου αυτές χρησιμοποιούνται όσο και των σκοπών της ρυθμίσεως στην οποία εντάσσονται (απόφαση της 20ής Δεκεμβρίου 2017, Erzeugerorganisation Tiefkühlgemüse, C-516/16, EU:C:2017:1011, σκέψη 50 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

90 Κατά τη συνήθη ερμηνεία της, η φράση «συνήθεις τραπεζικές συναλλαγές» παραπέμπει στις συναλλαγές τις οποίες συνήθως πραγματοποιούν τα πιστωτικά ιδρύματα στο πλαίσιο της δραστηριοτήτων τους.

91 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι, κατά τον πανομοιότυπο ορισμό του άρθρου 1, σημείο 4, της οδηγίας 94/19 και του άρθρου 4, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας 2006/48, σχετικά με την ανάληψη και την άσκηση δραστηριότητας πιστωτικών ιδρυμάτων, η χαρακτηριστική δραστηριότητα των ιδρυμάτων αυτών συνίσταται στην αποδοχή από το κοινό καταθέσεων ή άλλων επιστρεπτέων κεφαλαίων και στη χορήγηση πιστώσεων για ίδιο λογαριασμό.

92 Πέραν τούτου, δεν αμφισβητείται ότι τα ιδρύματα αυτά πραγματοποιούν συνήθως, σε σχέση με τη δραστηριότητα αυτή, ευρύ φάσμα συναλλαγών, κατάλογο των οποίων συνέταξε ο νομοθέτης της Ένωσης στο παράρτημα Ι της τελευταίας αυτής οδηγίας. Δεδομένου ότι η οδηγία 94/19 και η οδηγία 2006/48 εφαρμόζονται αμφότερες σε πιστωτικά ιδρύματα και επιδιώκουν κοινούς σκοπούς, μεταξύ άλλων την προστασία των αποταμιεύσεων και των καταθετών, η απαρίθμηση των δραστηριοτήτων που περιλαμβάνεται στο εν λόγω παράρτημα είναι κρίσιμη για την ερμηνεία της έννοιας των «συνήθων τραπεζικών συναλλαγών», κατά το άρθρο 1, σημείο 1, της οδηγίας 94/19.

93 Στο σημείο όμως 7 του παραρτήματος Ι της οδηγίας 2006/48 περιλαμβάνονται οι συναλλαγές για ίδιο λογαριασμό του πιστωτικού ιδρύματος ή για λογαριασμό της πελατείας του, μεταξύ άλλων, σε κινητές αξίες, καθώς και στο σημείο 8 του παραρτήματος αυτού περιλαμβάνονται οι συμμετοχές σε εκδόσεις τίτλων και η παροχή συναφών υπηρεσιών. Εξάλλου, με απόλυτη συνέπεια προς τη διευκρίνιση που περιλαμβάνεται στη σκέψη 55 της παρούσας αποφάσεως, το εν λόγω παράρτημα αναφέρει επίσης τις «επενδυτικές υπηρεσίες και δραστηριότητες», όπως καθορίζονται με την οδηγία MiFID.

94 Από τα στοιχεία αυτά προκύπτει ότι η εγγραφή προς αγορά μελλουσών να εκδοθούν κινητών αξιών για λογαριασμό των πελατών τους εντάσσεται μεταξύ των συναλλαγών που συνήθως πραγματοποιούν τα πιστωτικά ιδρύματα στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων τους. Κατά συνέπεια, και λαμβανομένων υπόψη των σκοπών που επιδιώκει η οδηγία 94/19, όπως υπομνήσθηκαν στη σκέψη 83 της παρούσας αποφάσεως, η συναλλαγή αυτή πρέπει να χαρακτηρισθεί ως «συνήθης τραπεζική συναλλαγή», κατά την έννοια του άρθρου 1, σημείο 1, της οδηγίας 94/19 δεδομένου ότι διενεργείται από το πιστωτικό ίδρυμα, όπως στις υποθέσεις των κύριων δικών, με τα κεφάλαια των καταθετών του. Εξάλλου, και κατ' αναλογίαν με το σκεπτικό που περιλαμβάνεται στις σκέψεις 61 έως 66 της παρούσας αποφάσεως, πρέπει να θεωρηθεί ότι το γεγονός ότι το πιστωτικό ίδρυμα είναι ο εκδότης των επίμαχων μελλουσών να εκδοθούν κινητών αξιών δεν ανατρέπει τον χαρακτηρισμό αυτόν.

95 Δεύτερον, όσον αφορά το κατά πόσον οι συμβάσεις για την εγγραφή προς αγορά των μελλουσών να εκδοθούν κινητών αξιών στις υποθέσεις των κύριων δικών δημιούργησαν «μεταβατική κατάσταση» κατά την έννοια του άρθρου 1, σημείο 1, της οδηγίας 94/19, πρέπει να θεωρηθεί ότι, όταν, στο πλαίσιο τέτοιων συναλλαγών, ο τραπεζικός λογαριασμός των καταθετών πιστωτικού ιδρύματος χρεώνεται, πριν από την έκδοση των εν λόγω κινητών αξιών, με κεφάλαια τα οποία πιστώνονται σε λογαριασμούς που έχουν ανοιχθεί στο όνομα του ιδρύματος αυτού, όπου και παραμένουν κατατεθειμένα μέχρι να χρησιμοποιηθούν ως αντιπαροχή για την απόκτηση των εκδοθησομένων κινητών αξιών, τα κεφάλαια αυτά βρίσκονται πράγματι σε τέτοια «μεταβατική κατάσταση».

96 Λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των προεκτεθέντων, απαιτήσεις όπως αυτές των υποθέσεων των κύριων δικών εμπίπτουν στα συστήματα εγγυήσεως των καταθέσεων κατά την οδηγία 94/19, δεδομένου ότι αφορούν «το πιστωτικό υπόλοιπο που προκύπτει από μεταβατικές καταστάσεις απορρέουσες από συνήθεις τραπεζικές συναλλαγές», κατά την έννοια του άρθρου 1, σημείο 1, της οδηγίας αυτής.

97 Η ερμηνεία αυτή δεν ανατρέπεται, στην υπόθεση C-688/15, από το γεγονός ότι ο τραπεζικός λογαριασμός στον οποίο ενεγράφησαν τα κεφάλαια τα οποία επικαλούνται οι A. Anisimovienė κ.λπ. δεν είχε ανοιχθεί στη Snoras, αλλά σε άλλο πιστωτικό ίδρυμα. Πράγματι, στο πλαίσιο της περιπτώσεως

«πιστωτικού υπολοίπου που προκύπτει από μεταβατικές καταστάσεις απορρέουσες από συνήθεις τραπεζικές συναλλαγές», την οποία αφορά το άρθρο 1, σημείο 1, της οδηγίας 94/19, δεν είναι αποφασιστικής σημασίας ο τόπος όπου τηρείται ο λογαριασμός στον οποίο το πιστωτικό ίδρυμα ενέγραψε τα κεφάλαια κατά τη διάρκεια συνήθων τραπεζικών συναλλαγών.

98 Περαιτέρω, η ίδια αυτή ερμηνεία δεν ανατρέπεται, στην υπόθεση C-109/16, από το γεγονός ότι η Δημοκρατία της Λιθουανίας έκανε χρήση της δυνατότητας που προβλέπει το άρθρο 7, παράγραφος 2, της οδηγίας 94/19, σε συνδυασμό με το παράρτημα I, σημείο 12, της οδηγίας αυτής, αποκλείοντας από την εγγύηση των καταθέσεων τους πιστωτικούς τίτλους που έχουν εκδώσει τα πιστωτικά ιδρύματα. Πράγματι, ο εν λόγω αποκλεισμός δεν ασκεί επιρροή στην υπόθεση αυτή, ως προς την οποία υπενθυμίζεται ότι τα επίμαχα ομόλογα δεν είχαν εκδοθεί και αγορασθεί από τον A. Raišelis κατά τον χρόνο της πτωχεύσεως της Snoras.

Συμπέρασμα

99 Λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των προεκτεθέντων, στο πρώτο, στο δεύτερο, στο τρίτο και στο τέταρτο ερώτημα στην υπόθεση C-688/15 καθώς και στο δεύτερο, στο τέταρτο και στο πέμπτο ερώτημα στην υπόθεση C-109/16 πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι, αφενός, οι διατάξεις της οδηγίας 97/9 και, αφετέρου, οι διατάξεις της οδηγίας 94/19 έχουν την έννοια ότι οι απαιτήσεις που αφορούν κεφάλαια με τα οποία χρεώθηκαν λογαριασμοί τους οποίους τηρούν ιδιώτες σε πιστωτικό ίδρυμα και τα οποία πιστώθηκαν σε λογαριασμούς που είχαν ανοιχθεί στο όνομα του ιδρύματος αυτού για την εγγραφή προς αγορά νέων κινητών αξιών που επρόκειτο να εκδώσει το πιστωτικό αυτό ίδρυμα, υπό συνθήκες στις οποίες οι αξίες αυτές δεν εκδόθηκαν τελικώς λόγω πτωχεύσεως του εν λόγω ιδρύματος, εμπίπτουν τόσο στα συστήματα αποζημιώσεως των επενδυτών κατά την οδηγία 97/9 όσο και στα συστήματα εγγυήσεως των καταθέσεων κατά την οδηγία 94/19.

Επί του πρώτου μέρους του πρώτου ερωτήματος στην υπόθεση C-109/16

100 Με το πρώτο μέρος του πρώτου ερωτήματός του στην υπόθεση C-109/16, το οποίο πρέπει να εξετασθεί κατά δεύτερον, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινισθεί αν το άρθρο 2, παράγραφος 3, της οδηγίας 97/9 έχει την έννοια ότι, σε περίπτωση κατά την οποία απαιτήσεις εμπίπτουν τόσο στα συστήματα εγγυήσεως των καταθέσεων κατά την οδηγία 94/19 όσο και στα συστήματα αποζημιώσεως των επενδυτών κατά την οδηγία 97/9 και ο εθνικός νομοθέτης δεν έχει καταλογίσει τις απαιτήσεις αυτές σε σύστημα εμπίπτον σε μια από τις δύο οδηγίες αυτές, το επιληφθέν δικαστήριο μπορεί ή πρέπει να αποφασίσει το ίδιο, βάσει της διατάξεως αυτής, σε ποιο σύστημα μπορούν να υπαχθούν οι δικαιούχοι των απαιτήσεων αυτών.

101 Συναφώς, από το άρθρο 2, παράγραφος 3, της οδηγίας 97/9 προκύπτει ότι, αν, σε συγκεκριμένο κράτος μέλος, μια απαίτηση εμπίπτει συγχρόνως στα συστήματα αποζημιώσεως των επενδυτών της οδηγίας αυτής και στα συστήματα εγγυήσεως των καταθέσεων της οδηγίας 94/19, στο κράτος μέλος αυτό εναπόκειται να καταλογίσει την εν λόγω απαίτηση «στο κατά την κρίση του καταλληλότερ[ο]» σύστημα που εμπίπτει σε μία από τις οδηγίες αυτές,. Εξάλλου, η διάταξη αυτή διευκρινίζει ότι καμία απαίτηση δεν μπορεί να αποτελέσει το αντικείμενο διπλής αποζημιώσεως δυνάμει αμφοτέρων των οδηγιών.

102 Επομένως, όσον αφορά τις κατηγορίες των απαιτήσεων που πληρούν σωρευτικώς τις προϋποθέσεις των οδηγιών 94/19 και 97/9, η διάταξη αυτή δεν προβλέπει αντικειμενικά κριτήρια για τον καταλογισμό τους σε σύστημα εμπίπτον σε μια από τις οδηγίες αυτές, αλλά αναθέτει σε κάθε κράτος μέλος τη λήψη της σχετικής αποφάσεως.

103 Συνεπώς, ακόμη και αν υποτεθεί ότι το επιληφθέν δικαστήριο διαπιστώσει, αφενός, ότι απαιτήσεις για τις οποίες ζητείται καταβολή αποζημιώσεως πληρούν τόσο τις προϋποθέσεις της οδηγίας 94/19 όσο και τις προϋποθέσεις της οδηγίας 97/9, και, αφετέρου, ότι το εθνικό δίκαιο δεν περιλαμβάνει κανόνα καταλογισμού των απαιτήσεων αυτών σε σύστημα εμπίπτον σε μια από τις ως άνω οδηγίες, το επιληφθέν δικαστήριο δεν μπορεί να αποφασίσει το ίδιο, βάσει του άρθρου 2, παράγραφος 3, της δεύτερης αυτής οδηγίας, το σύστημα δυνάμει του οποίου πρέπει να αποζημιωθούν οι δικαιούχοι των απαιτήσεων αυτών.

104 Σε περίπτωση όπως αυτή την οποία αφορά η προηγούμενη σκέψη, δεδομένου ότι, αφενός, οι δικαιούχοι των εν λόγω απαιτήσεων βασίμως επικαλούνται την προστασία που τους διασφαλίζει τόσο η οδηγία 94/19 όσο και η οδηγία 97/9 αλλά ότι, αφετέρου, κατά το εν λόγω άρθρο 2, παράγραφος 3, της δεύτερης αυτής οδηγίας, δεν μπορούν να λάβουν διπλή αποζημίωση, πρέπει να θεωρηθεί ότι εναπόκειται στους εν λόγω δικαιούχους να επιλέξουν την καταβολή αποζημιώσεως από ένα εκ των συστημάτων που προβλέπονται για την εφαρμογή των οδηγιών αυτών.

105 Λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των προεκτεθέντων, στο πρώτο μέρος του πρώτου ερωτήματος στην υπόθεση C-109/16 πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 2, παράγραφος 3, της οδηγίας 97/9 έχει την έννοια ότι, σε περίπτωση κατά την οποία απαιτήσεις εμπίπτουν τόσο στα συστήματα εγγυήσεως των καταθέσεων κατά την οδηγία 94/19 όσο και στα συστήματα αποζημιώσεως των επενδυτών κατά την οδηγία 97/9 και ο εθνικός νομοθέτης δεν έχει καταλογίσει τις απαιτήσεις αυτές σε σύστημα εμπίπτον σε μία από τις οδηγίες αυτές, το επιληφθέν δικαστήριο δεν μπορεί να αποφασίσει το ίδιο, βάσει της διατάξεως αυτής, σε ποιο σύστημα μπορούν να υπαχθούν οι δικαιούχοι των εν λόγω απαιτήσεων. Αντιθέτως, στην περίπτωση αυτή, εναπόκειται στους ως άνω δικαιούχους να επιλέξουν να αποζημιωθούν από ένα σύστημα εκ των προβλεπομένων κατά το εθνικό δίκαιο για την εφαρμογή των δύο αυτών οδηγιών.

Επί του δευτέρου μέρους του πρώτου ερωτήματος και επί του τρίτου ερωτήματος στην υπόθεση C-109/16

106 Με το δεύτερο μέρος του πρώτου ερωτήματος και με το τρίτο ερώτημά του στην υπόθεση C-109/16, τα οποία πρέπει να συνεξετασθούν τελευταία, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινισθεί αν, αφενός, το άρθρο 1, σημείο 1, της οδηγίας 94/19 και, αφετέρου, το άρθρο 1, σημείο 4, καθώς και το άρθρο 2, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας 97/9 έχουν την έννοια ότι οι ιδιώτες μπορούν να τα επικαλούνται ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων προς στήριξη των αγωγών αποζημιώσεως κατά δημόσιας επιχειρήσεως η οποία είναι υπεύθυνη, σε κράτος μέλος, για τα συστήματα εγγυήσεως των καταθέσεων και αποζημιώσεως των επενδυτών.

107 Συναφώς, πρώτον, με την απόφαση της 25ης Ιουνίου 2015, Indėlių ir investicijų draudimas et Nemaniūnas (C-671/13, EU:C:2015:418, σκέψη 58), το Δικαστήριο έκρινε ότι διατάξεις της οδηγίας 97/9 οι οποίες αφορούν τον προσδιορισμό των κεφαλαίων και των χρηματοπιστωτικών μέσων που εμπίπτουν στα συστήματα αποζημιώσεως τα οποία προβλέπει, περιλαμβανομένου του άρθρου 1, σημείο 4, και του άρθρου 2, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας αυτής, είναι αρκούντως σαφείς, ακριβείς και απαλλαγμένες αιρέσεων ώστε οι ιδιώτες να μπορούν να τις επικαλούνται άμεσα ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων.

108 Η ίδια ερμηνεία επιβάλλεται όσον αφορά το άρθρο 1, σημείο 1, της οδηγίας 94/19. Πράγματι, η διάταξη αυτή καθορίζει τις διάφορες περιπτώσεις «καταθέσεων» που καλύπτει η εν λόγω οδηγία με όλη τη σαφήνεια και ακρίβεια, καθώς και με την απουσία αιρέσεων που απαιτούνται για να μπορεί να εφαρμοσθεί άμεσα σε ένδικη διαφορά ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων, και μάλιστα, ιδίως, λαμβανομένης υπόψη της παρασχεθείσας από το Δικαστήριο ερμηνείας στις υπό κρίση υποθέσεις.

109 Δεύτερον, υπενθυμίζεται ότι οι ιδιώτες μπορούν να επικαλούνται τις απαλλαγμένες αιρέσεων και αρκούντως σαφείς διατάξεις των οδηγιών όχι μόνον έναντι του κράτους μέλους και του συνόλου των οργάνων της δημόσιας διοικήσεως, αλλά και έναντι οργανισμών ή φορέων που διακρίνονται από τους ιδιώτες και πρέπει να εξομοιώνονται με το κράτος, είτε διότι πρόκειται για νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου που αποτελούν μέρος του κράτους με την ευρεία έννοια είτε διότι υπόκεινται στην εποπτεία ή τον έλεγχο δημόσιας αρχής, ή ακόμη διότι τους έχει ανατεθεί, από την αρχή αυτή, η εκτέλεση αποστολής δημοσίου συμφέροντος και, για τον λόγο αυτό, τους έχουν παρασχεθεί εξαιρετικές εξουσίες (απόφαση της 10ης Οκτωβρίου 2017, Farrell, C-413/15, EU:C:2017:7455, σκέψεις 33 και 34).

110 Εν προκειμένω, από τις αποφάσεις περί παραπομπής στις δύο υποθέσεις των κύριων δικών προκύπτει ότι η IID είναι, κατά το λιθουανικό δίκαιο, «δημόσια επιχείρηση», ήτοι νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου, οπότε δύναται εξαρχής να εξομοιωθεί με το κράτος όσον αφορά την άμεση εφαρμογή των οδηγιών 94/19 και 97/9.

111 Λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των προεκτεθέντων, στο δεύτερο μέρος του πρώτου ερωτήματος και στο τρίτο ερώτημα στην υπόθεση C-109/16 πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι, αφενός, το άρθρο 1, σημείο 1, της οδηγίας 94/19 και, αφετέρου, το άρθρο 1, σημείο 4, καθώς και το άρθρο 2, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας 97/9 έχουν την έννοια ότι οι ιδιώτες μπορούν να τα επικαλούνται ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων προς στήριξη των αγωγών αποζημιώσεως κατά δημόσιας επιχειρήσεως η οποία είναι υπεύθυνη, σε κράτος μέλος, για τα συστήματα εγγυήσεως των καταθέσεων και αποζημιώσεως των επενδυτών.

Επί του πέμπτου ερωτήματος στην υπόθεση C-688/15

112 Με το πέμπτο ερώτημά του στην υπόθεση C-688/15, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινισθεί αν η οδηγία 94/19 έχει την έννοια ότι τα κράτη μέλη είναι ελεύθερα να επεκτείνουν την εγγύηση των καταθέσεων σε απαιτήσεις οι οποίες, κατ' αρχήν, δεν εμπίπτουν ούτε στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας αυτής ούτε στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 97/9.

113 Λαμβανομένων υπόψη των απαντήσεων που δόθηκαν στα προηγούμενα ερωτήματα, παρέλκει η απάντηση στο πέμπτο ερώτημα στην υπόθεση C-688/15.

Επί των δικαστικών εξόδων

114 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους των κύριων δικών τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πέμπτο τμήμα) αποφαίνεται:

1) Αφενός, οι διατάξεις της οδηγίας 97/9/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 3ης Μαρτίου 1997, σχετικά με τα συστήματα αποζημίωσης των επενδυτών, και, αφετέρου, αυτές της οδηγίας 94/19/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Μαΐου 1994, περί των συστημάτων εγγυήσεως των καταθέσεων, όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 2009/14/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Μαρτίου 2009, έχουν την έννοια ότι οι απαιτήσεις που αφορούν κεφάλαια με τα οποία χρεώθηκαν λογαριασμοί τους οποίους τηρούν ιδιώτες σε πιστωτικό ίδρυμα και τα οποία πιστώθηκαν σε λογαριασμούς που είχαν ανοιχθεί στο όνομα του ιδρύματος αυτού για την εγγραφή προς αγορά νέων κινητών αξιών τις οποίες επρόκειτο να εκδώσει το πιστωτικό αυτό ίδρυμα, υπό συνθήκες στις οποίες οι αξίες αυτές δεν εκδόθηκαν

τελικώς λόγω πτωχεύσεως του εν λόγω ιδρύματος, εμπίπτουν τόσο στα συστήματα αποζημιώσεως των επενδυτών κατά την οδηγία 97/9 όσο και στα συστήματα εγγυήσεως των καταθέσεων κατά την οδηγία 94/19.

2) **Το άρθρο 2, παράγραφος 3, της οδηγίας 97/9 έχει την έννοια ότι, σε περίπτωση κατά την οποία απαιτήσεις εμπίπτουν τόσο στα συστήματα εγγυήσεως των καταθέσεων κατά την οδηγία 94/19 όσο και στα συστήματα αποζημιώσεως των επενδυτών κατά την οδηγία 97/9 και ο εθνικός νομοθέτης δεν έχει καταλογίσει τις απαιτήσεις αυτές σε σύστημα εμπίπτον σε μία από τις οδηγίες αυτές, το επιληφθέν δικαστήριο δεν μπορεί να αποφασίσει το ίδιο, βάσει της διατάξεως αυτής, σε ποιο σύστημα μπορούν να υπαχθούν οι δικαιούχοι των εν λόγω απαιτήσεων. Αντιθέτως, στην περίπτωση αυτή, εναπόκειται στους ως άνω δικαιούχους να επιλέξουν να αποζημιωθούν από ένα σύστημα εκ των προβλεπομένων κατά το εθνικό δίκαιο για την εφαρμογή των δύο αυτών οδηγιών.**

3) **Αφενός, το άρθρο 1, σημείο 1, της οδηγίας 94/19, όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 2009/14, και, αφετέρου, το άρθρο 1, σημείο 4, καθώς και το άρθρο 2, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας 97/9 έχουν την έννοια ότι οι ιδιώτες μπορούν να τα επικαλούνται ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων προς στήριξη των αγωγών αποζημιώσεως κατά δημόσιας επιχειρήσεως η οποία είναι υπεύθυνη, σε κράτος μέλος, για τα συστήματα εγγυήσεως των καταθέσεων και αποζημιώσεως των επενδυτών.**

(υπογραφές)